"La diavolul-contabil nu încape nici ştersătura cea mai mică, pe cînd Hristos, dintr-o dată, şterge un întreg registru de păcate. Hristos, boier, iartă totul. A şti să ierţi, a şti să dăruieşti, a şti să uiţi. Hristos nu numai că iartă, dar şi uită. O dată iertat, nu mai eşti sluga păcatului şi fiu de roabă; eşti *liber* şi *prieten* al Domnului."

(N. Steinhardt)

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL XVI
NR. 7/187
Iulie
2006
16 PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANŢA, ELVEŢIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

ÎN JURUL UNEI NEÎNŢELEGERI

În faţa campaniei de denigrare orchestrate în primăvara acestui an împotriva Î. P. S. Bartolomeu Valeriu Anania, fostul Arhiepiscop şi actualul Mitropolit de la Cluj, revista noastră a luat atitudine cu o suită de articole referitoare atît la tensiunile actuale din lumea ortodoxă românească (supralicitate şi mistificate în mare măsură de către *mass-media*), cît şi la anumite situaţii din trecut, vizînd deopotrivă instituţia bisericească şi statutul moral al unor ierarhi implicaţi mai direct în evenimentele de ultimă oră: Î. P. S. Andrei Andreicuţ, Î. P. S. Laurenţiu Streza şi, nu în ultimul rînd, Î. P. S. Bartolomeu Anania – pînă deunăzi "leul Ardealului", "marele scriitor şi cărturar ortodox", dar peste noapte devenit... vrăjmaşul "Ardealului lui Şaguna", "legionarul", "torţionarul de la Aiud", "securistul", "masonul", ahtiatul de putere şi privilegii, Antihristul în straie arhiereşti! Delirul denigrator al presei (în care a excelat din nou fostul lăutar al Cenaclului "Flacăra", d-l Ion Zubaşcu, antiortodoxul monomaniacal al *României libere* de vreo zece ani încoace) se vădeşte în tot penibilul lui fie şi numai din simpla alăturare a acestor etichete contradictorii: oricît s-ar strădui un om într-o viaţă, e cam greu să fie atît de multe lucruri la un loc!

În apărarea fostului deţinut politic Valeriu Anania s-au pronunţat în *Puncte cardinale* două voci îndeobşte respectate pînă azi în mediile de dreapta: inginerul Traian Popescu ("Macă"), în numărul pe luna martie, şi istoricul Demostene Andronescu (redactor-şef adjunct al publicaţiei), în numărul pe luna aprilie, la rîndul lor foşti deţinuţi politici (dar şi poeţi marcanţi ai închisorilor comuniste), trecuţi inclusiv prin "reeducarea" de la Aiud. Dacă d-l Traian Popescu punea problema în termeni mai generali şi cu accent pe mărturia personală, d-l Demostene Andronescu (desigur şi în virtutea profesiei sale) proceda mai punctual, analizînd sursele denigrării (preluate necritic şi tendenţios de d-l Zubaşcu) şi aducînd contraargumente pertinente, dacă nu chiar zdrobitoare, susţinute numai în fundal de propria sa experienţă concentraţionară de 12 ani (dintre care ultimii 7 petrecuţi chiar la Aiud).

Împotriva articolului semnat de d-l Andronescu (cu titlul "Cazul «călugărului Anania»" – vezi pp. 10 şi 14) am primit în urmă la Redacţie un "drept la replică" ofuscat şi vitriolant, cum de puţine ori ni s-a întîmplat în cei 16 ani de apariţie a revistei. Nu, să nu vă închipuiţi că ar fi replicat cumva d-l Zubaşcu, care era principalul vizat; cel care tună şi

(continuare în pag. 2)

Răzvan CODRESCU

Interiorul Mausoleului de la Aiud, sfinţit ca biserică de Î. P. S. Bartolomeu Anania

MONUMENT COMEMORATIV ÎN METROPOLA TRANSILVANIEI

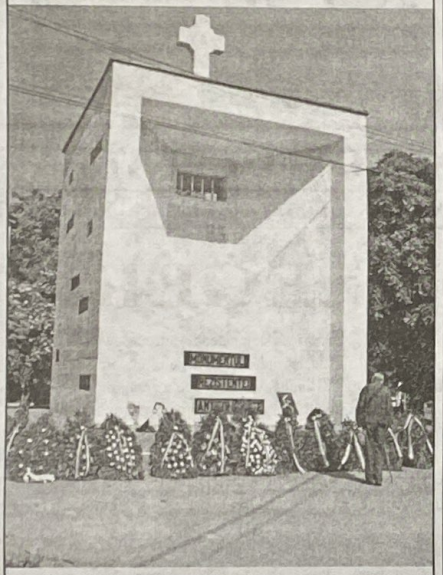

Sâmbătă 10 iunie 2006, în ajunul Pogorârii Duhului Sfânt, la Cluj-Napoca a fost dezvelit şi sfinţit un monument închinat memoriei celor ce s-au împotrivit regimului ateo-materialist al comunismului şi au suferit în închisorile şi lagărele de muncă forţată, în prizonierat sau în deportări şi domicilii obligatorii.

Monumentul reprezintă o celulă de închisoare, cu două mâini încătuşate în stânga jos, iar în dreapta jos cu secera şi ciocanul sfărâmate. Sus străjuieşte Sfânta Cruce – biruitoare peste toţi vrăjmaşii lui Dumnezeu. Pe părţile laterale, înscrise în marmură albă, se află numele celor mai cumplite locuri de detenţie: Aiud, Gherla, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Piteşti, Sighet, Periprava, Balta Brăilei şi Bărăgan.

Monumentul a fost realizat prin contribuţiile fraţilor de suferinţă, supravieţuitori ai gulagurilor comuniste. Oficierea sfinţirii a fost săvârşită cu mare fast de către Mitropolitul Bartolomeu Anania (lider al studenţilor clujeni pe vremea marii greve din 1946) şi de către Episcopul greco-catolic Florin Crihălmăceanu. Au fost prezenţi reprezentanţi ai A. F. D. P. R. din toată ţara, precum şi ai autorităţilor locale (civile şi militare), inclusiv primarul Clujului, d-l Emil Boc.

Îi felicităm pe clujeni pentru această realizare şi ne alăturăm cinstirii memoriei celor care nu mai sunt, a căror jertfă avem încredinţarea că reprezintă lamura fiinţei româneşti din secolul XX şi temeiul dăinuirii noastre viitoare.

Zaharie URDEA

ÎN JURUL UNEI NEÎNŢELEGERI

(urmare din pag. 1)

fulgeră, reclamîndu-şi dreptatea cu orice preţ, este unul dintre cei la care articolul se referă numai tangenţial şi pe care l-am cunoscut ca pe o "legendă a închisorilor" (stînd multă vreme în celulă cu prinţul Alexandru Ghyka, a devenit el însuşi o măsură a dîrzeniei, ieşind cu fruntea sus în 1964, iar mai tîrziu, rearestat, a refuzat eliberarea, sfidînd deopotrivă regimul şi destinul!): marele luptător anticomunist **Grigore Caraza**, în urmă autorul cărţii de memorii *Aiud însîngerat* (Ed. Vremea, Bucureşti, 2004), pe care la vremea respectivă, în pofida subiectivismului ei ulcerat, am prezentat-o cu cordială înţelegere în paginile revistei, din respect pentru trecutul de luptă al autorului.

Înainte de a-i amenda – cu argumente precise şi fără virulenţă – afirmaţiile referitoare la "călugărul Anania" (a se vedea partea a doua a articolului incriminat), d-l Andronescu i-a făcut d-lui Caraza un mic portret camaradereşte compătimitor, pe care ceea ce s-a petrecut în urmă nu face decît să îl confirme în esenţa lui:

"Pe Grigore Caraza îl cunosc foarte bine. Îmi este chiar prieten.. Un prieten drag şi pentru care am o deosebită consideraţie. A fost unul dintre cei mai îndîrjiţi opozanţi împotriva samavolniciilor comise în închisori, precum şi împotriva acţiunii de dezumanizare şi batjocorire a fiinţei umane din timpul reeducării de la Aiud. În toţi cei peste 20 de ani pe care i-a petrecut în temniţe nu a făcut nici cel mai mic compromis. A trăit eroic pînă la capăt, de parcă era lipsit de instinct de conservare. Dar (pentru că există şi în cazul lui un *dar*) Grigore Caraza a ieşit din închisoare cu sufletul schilodit şi cu o serie de resentimente şi de complexe. El nu face parte dintre cei pe care suferinţa i-a înţelepţit, făcîndu-i mai buni şi mai înţelegători. Nu l-a făcut nici mai rău, ci doar i-a împietrit sufletul. Nu are nici un fel de înţelegere nici pentru limitele, nici pentru neputinţele celorlalţi. El are întotdeauna dreptate şi nu acceptă să fie contrazis. Cu un eu hipertrofiat, pare a nu mai avea nici simţul măsurii, nici pe cel al ridicolului. Hiperbolizînd totul, face uneori afirmaţii care frizează absurdul..." (şi textul continuă cu exemple de astfel de afirmaţii, pe care ar fi oţios să le mai reluăm aici).

Deşi n-a fost decît *contrazis punctual*, d-l Caraza s-a simţit ofensat şi atacat, prevalîndu-se în acest sens mai ales de subtitlul articolului respectiv ("Răspuns unei tentative abjecte de asasinat moral"). Ceea ce nu vrea în ruptul capului să înţeleagă şi să accepte d-l Caraza este că reacţia noastră nu a fost una anume împotriva sa, ci împotriva celor care s-au folosit de afirmaţiile sale hazardate pentru a-şi atinge scopul denigrator, în speţă împotriva d-lui Zubaşcu, care nu este la prima "tentativă abjectă de asasinat moral", ci şi-a făcut din aceasta principala sa ocupaţie. Dacă am fi vrut să-l "atacăm" pe d-l Caraza, am fi făcut-o încă de la apariţia cărţii. De domnia-sa a venit vorba contextual, ca şi de ceilalţi (Nistor Chioreanu, Ion Mihai Pacepa, Aurel Sergiu Marinescu) pe care d-l Zubaşcu, virtuoz sinistru al insinuării, răstălmăcirii şi decontextualizării, şi-i ia ca "tovarăşi de drum" pe calea pe care este plătit să meargă.

Ceea ce iarăşi nu vrea să înţeleagă şi să accepte d-l Caraza este că a nu fi de acord cu cineva într-o privinţă sau alta nu înseamnă cu tot dinadinsul a-l duşmăni sau desconsidera: suntem oameni cu toţii şi stăm în mod fatal sub relativitatea omenescului, nimeni nu poate revendica dreptatea absolută, situaţiile sunt complexe, părerile pot diferi. Poţi să ţii la cineva şi să-l respecţi, dar să nu-l aprobi într-o judecată sau într-o acţiune; iar dacă ai tăcea sau chiar l-ai aproba evaziv numai ca să-i menajezi lui suspiciunile şi ţie sentimentele, atunci n-ai fi cinstit cu tine însuţi (şi, dacă faci gazetărie, cu cei care te citesc).

D-l Caraza s-ar putea să fie indignat de decizia noastră redacţională de a nu-i publica "dreptul la replică" (pe care însă nu-l putem împiedica să-l publice în altă parte, după cum ne-a ameninţat la telefon). Trebuie însă să încerce să înţeleagă că ceea ce ne-a trimis domnia-sa *nu este propriu-zis un drept la replică, adică un răspuns la obiect, concis, punctual şi bine argumentat, ci o diatribă înveninată*, care poate că pe dumnealui l-a "răcorit", dar de convins n-are cum să convingă pe nimeni care-i nepătimaş şi dedat cu exerciţiul exigenţelor probatorii.

Mai întîi că replica este mult prea lungă (5 pagini dactilo!) în raport cu sfertul de articol prin care a fost vizat direct. În al doilea rând, violenţa tonului se îmbină cu insinuarea răutăcioasă, iar şarjele stigmatizatoare, lipsite de o bază faptică pe măsură, sunt extinse de la "călugorul Anania" şi "asociatul lui Ana şi Caiafa" (Demostene Andronescu) la alte persoane neagreate de autor (ca poetul Zahu Pană, de pildă, pe care nici mort nu vrea să-l cruţe), ceea ce este şi neelegant, şi neavenit. În al treilea rând, domnia-sa nu aduce nimic nou faţă de ceea ce a colportat în volumul de memorii (din citate sau din auzite) şi lasă impresia că nici nu l-a întîlnit în închisoare pe "călugărul Anania", căci altminteri ar fi relatat şi vreo experienţă personală cu acesta, pe cînd dumnealui îi tot invocă pe alţii, citînd mai mult sau mai puţin trunchiat şi nesfiindu-se să-şi ia ca martori deopotrivă pe un I. M. Pacepa, pe un Nistor Chioreanu şi pe un A. S. Marinescu, fără să se mai întrebe dacă pot avea acelaşi credit şi dacă pot fi băgaţi în aceeaşi oală. Ceva este în neregulă cînd pui la îndoială statura morală unui Demostene Andronescu, dar eşti gata să dai credit necondiţionat unui arivist al suferinţei ca A. S. Marinescu, sau cînd te prevalezi de micile păcate ale unui Zahu Pană, dar eşti gata să pleci urechea la o cutră ca I. M. Pacepa!

Dar lucrul cel mai grav este acela că d-l Caraza ignoră senin toate contraargumentele punctuale ale d-lui Andronescu (care a dovedit, între altele, că Pacepa, chiar dacă se referă tangenţial şi calomnios şi la "arhimandritul Bartolomeu Anania", îi vorbea lui Ceauşescu în America despre altcineva, la data respectivă "călugărul Anania" fiind demult întors în ţară, ceea ce i-a scăpat şi d-lui Zubaşcu; sau că regretatul Nistor Chioreanu se înşelase evident asupra materialului "antilegionar" pe care ar fi urmat să-şi pună la rândul lui semnătura silită), nu le rediscută în nici un fel, "nu se sinchiseşte". Dumnealui pare a fi intrat la o idee şi a fi impenetrabil la tot ce-i ameninţă fixitatea. În felul acesta totul devine un "dialog al surzilor", iar întrebarea legitimă care se iscă în conştiinţa oricărui observator lucid este: *Cui prodest?*

Într-un P. S. din replica sa, d-l Caraza insinuează, ca "lovitură sub centură", şi că d-l Andronescu ar fi fost într-o relaţie impură cu "teribilul torţionar, comandant al închisorii de la Aiud" Gheorghe Crăciun, drept care formulează întrebarea acuzatoare: "Pentru care motiv, Domnule Andronescu, aţi mers acasă la Gheorghe Crăciun şi i-aţi făcut cadou cartea Dumneavoastră de poezii, cu autograf?". Aici se întîmplă că ştiu direct şi îndeaproape cum au stat lucrurile. Demostene Andronescu s-a lăsat tîrît în această mică aventură naivă la iniţiativa năstruşnică a d-lui Marcel Petrişor, care şi-a închipuit, în atmosfera de "romantism postrevoluţionar" de la începutul anilor '90, că un Gheorghe Crăciun ar putea fi tras de limbă. În memoriile d-lui Andronescu, atîtea cîte au apărut pînă azi, judecata asupra lui Crăciun este aspră şi fermă, nelăsînd loc nici unei bănuieli de absurdă "simpatie", iar cartea de versuri a d-lui Andronescu (*Peisaj lăuntric*, Ed. Puncte Cardinale, Sibiu, 1995) nici nu apăruse la data nefericitei vizite! D-l Caraza pare a avea însă predilecţia de a pleca urechea cu stranie uşurinţă la tot ce se şuşoteşte balcanic prin tîrg, pripindu-se să tragă concluzii radicale, care nici nu-i slujesc şi nici nu-l onorează (cu atît mai mult cu cît este vorba, în cazul de faţă, nu de un străin oarecare, ci de un prieten relativ apropiat, pe care eu unul l-am auzit nu o dată, de-a lungul vremii, vorbind cu mare preţuire de "fratele Grigore Caraza, o legendă vie"; şi, în paranteză fie spus, în casa d-lui Andronescu l-am şi văzut ultima oară pe d-l Caraza, în urmă cu vreun an, la o caldă întrevedere între camarazi...).

Am inima strînsă privind, dinspre generaţia mea, cum oameni de o asemenea statură, pe care ne-am învăţat să-i avem repere şi modele de dîrzenie şi rectitudine, pot ajunge în astfel de crize umorale şi de impasuri sterile, de parcă şi-ar fi propus să-şi lichideze singuri legenda, în amurg. Nici nu mai contează, aici, cît de pur sau de impur va fi fost "călugărul Anania", ci mai degrabă ce se întîmplă cu noi toţi în acest tîrziu noroios al istoriei, în care riscăm să risipim sau să tîrîm în derizoriu tot ce am adunat mai înainte – fapt de care adevăraţii duşmani profită din plin şi cu rînjetul pe buze.

GLASUL ROȚILOR DE TREN...

Povestea trenului din care se scrie istoria

I

Sunt duioase povești bătrânești care nu mai trezesc nici un fel de reacție azi. Și asta pentru că nimeni nu mai crede, de pildă, că "regele ne-a făcut cu mâna tuturor celor care stăteam în gara X... Era așa de frumos și de puternic!... Și trenul semăna cu un palat pe roți..."

Astăzi, trenul care îl poartă pe cel care conduce țara seamănă cu unul obișnuit. Singura diferență este că trenul prezidențial nu oprește niciodată, iar ferestrele au jaluzele care despart realitatea în două lumi distincte...

Puțini știu că trenul în care se scrie istoria a apărut pe teritoriul țării noastre în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și că aparține pe atunci sultanului, singurul în măsură să-și poată permite un asemenea lux. Încă din anul 1825, în patru țări europene începeau lucrările la garnitura care avea să compună trenul imperial. Astfel, în Anglia, Franța, Germania și Rusia constructorii lucrau la vagoane ultraluxoase, unice în lume, trase de una sau două locomotive, menite să-l transporte pe sultan oriunde poftea.

Unul dintre vagoanele comandate special de acesta, denumit generic "Salonul sultanului Turciei", avea să ajungă în gara din Constanța în 1861, purtând inițialele companiei engleze D.E.S.R. Acest vagon, vestit la vremea respectivă în întreaga Europă, era un veritabil "salon tapisat cu pluș roșu, cu mobilier din lemn de trandafir și era iluminat cu lumânări", se arată în informarea primită de la Oana Brânzan, din cadrul Compartimentului de Promovare Imagine CFR. La 6 iunie 1864, ora 10.00, Alexandru Ioan Cuza inaugura împreună cu întreaga suită domnească acest vagon, călătorind de la Cernavodă la Constanța, el fiind totodată și primul conducător de stat român care făcea acest lucru. Trenul la care a fost atașat acest vagon a rămas în istorie ca "primul tren princiar care a circulat pe teritoriul țării noastre".

După ruperea relațiilor cu Imperiul Otoman, vagonul a rămas în proprietatea statului roman, fiind pus la dispoziția familiei regale. În anul 1937 structura din lemn a cedat, iar vagonul impregnat de peste un veac de istorie a fost trimis la casat.

II

Pe 31 octombrie 1879, Carol I urcă pentru prima oară în acest vagon, călătorind de la Cernavodă la Constanța. Din păcate, o dată cu trecerea timpului, ținând cont că avea deja o vechime de peste o jumătate de veac, vagonul a început să se deterioreze. Iar ornamentele specific orientale nemaifiind tocmai pe placul spiritului estetic al regelui de origine germană, acesta a dispus construirea unei noi garnituri de tren în cursul aceluiași an, 1879. Astfel, Administrația CFR a comandat firmei austriece Wagonfabrik-Simmering "Trenul Regal Carol I". Acesta era compus din trei vagoane: un vagon-salon, cu blazonul regal din bronz aurit, amplasat în exterior, iluminat cu sfeșnice cu lumânări și decorat cu mobilier din lemn de nuc, un vagon sufragerie și un vagon-bucătărie. Ulterior acest tren a fost iluminat electric, iar încălzirea se făcea printr-un sistem cu abur venit de la locomotivă.

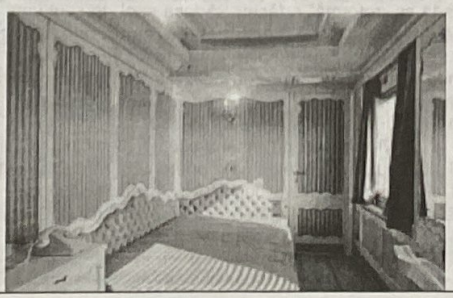

Începând să circule în 1825 prin Anglia, Franța, Germania și Rusia, trenul imperial, compus dintr-un singur vagon la vremea aceea, ajungea pentru prima dată în România în anul 1861 și poposea în gara din Constanța, pentru eventualele călătorii ale sultanului. După Războiul de Independență, acest tren a rămas în proprietatea statului român, regele Carol I repunându-l oficial în funcțiune pe 31 octombrie 1879. În 1937, vagonul a fost casat. Din 1976, într-o variantă îmbunătățită din ordinul expres al lui Ceaușescu, trenul – acum prezidențial – i-a găzduit pe rând pe Nicolae Ceaușescu, Ion Iliescu și Emil Constantinescu. Deși "seamănă cu un tren normal", condițiile de confort și de siguranță sunt de-a dreptul uluitoare, ținând cont și că vechea variantă nu consta decât într-o "garnitură de tren care se atașa la un tren de călători". Folosit cu precădere în momente aniversare de personalitățile de prim rang din conducerea țării, în cele câteva vagoane s-a scris istoria României multe decenii de-a rândul. România văzută din trenul conducătorilor pare un vast teatru de păpuși controlate abil cu ajutorul unor sfori invizibile...

Trebuie amintit că, la 7 septembrie 1869, primul tren care a circulat pe linia Filaret-Giurgiu a avut în componență singurul vagon princiar existent la ora aceea în Principate și avea să îl transporte pe regele Carol I, care pleca în străinătate pentru a-și vizita rudele și pe suveranii puterilor garante. Acest vagon princiar fusese construit în anul 1868 de Ashbury-Manchester, din lemn de stejar. Încălzirea familiei regale se făcea prin intermediul unor vase speciale cu apă fierbinte, așezate sub fotoliile din sufragerie, iar iluminatul – cu ajutorul unor lămpi cu ulei de rapiță.

Cu ocazia inaugurării liniei Buzău-Mărășești, pe traseul București/ Cotroceni- Focșani, la 31 octombrie 1881, familia regală avea să călătorească cu "Trenul Regal Carol I". Considerat "o bijuterie pe șine", trenul avea să deschidă șirul călătoriilor de persoane peste Dunăre. Pentru că la 26 septembrie 1895, cu ocazia inaugurării Podurilor Dunărene, de pe linia București/Cotroceni-Cernavodă, Carol I și suita regală aveau să pornească într-o călătorie menită să consfințească lucrarea monumentală a lui Anghel Saligny. În 1914, același tren regal avea să îl transporte pentru ultima dată pe cel care a fost primul rege al României, Carol I, într-o călătorie de la Sinaia la Curtea de Argeș.

În toamna anului 1918, regele Ferdinand împreună cu întreg Guvernul aveau să călătorească la bordul aceluiași tren, întorcându-se din refugiu pe ruta Iași-București. Legenda spune că în momentul în care oamenii au văzut trenul regal "înapoi pe șine" s-au luminat la față și au început să scandeze numele regelui, alergând după tren, pentru că au înțeles că Primul Război Mondial era pe sfârșite...

Din păcate, o dată cu apariția automobilului și disponibilității oferite de acesta, trenul a început să fie din ce în ce mai rar folosit. Astfel, din 1929 trenul nu mai este folosit de familia regală, fiind expus la Muzeul CFR.

În 1944 povestea trenului avea să se încheie tragic, în timpul bombardamentului asupra Bucureștiului, când întreaga garnitură de tren a fost spulberată și îngropată de bombe.

III

În anii 1928-1929, Direcția Generală CFR construiește, pe șantierele de la uzinele italiene Ernesto Breda din Milano, "Noul Tren Regal". Acesta avea în componență șase vagoane: trei vagoane-salon, care aveau mici saloane personale și grupuri sanitare, un vagon-sufragerie, un vagon-dormitor, dotat cu opt cabine de dormit, înzestrate cu câte două paturi, și un vagon care servea transportării autoturismelor regale. Folosit special în contextul unor delegații sau întâlniri oficiale, trenul trebuia să asigure confortul maxim. De aceea vagoanele au fost concepute în așa fel încât să poată înlocui lesne confortul oferit de palatele regale. Astfel, vagoanele înzestrate cu fotolii și scaune Biedermeier din piele de Córdoba, lambriuri, mese și scaune cu furnir din esență fină de nuc și trandafir, dar și lămpile și oglinzile din sticlă de Murano, metamorfozau încăperile mobile în veritabile săli de recepție regale.

Cu acest tren au călătorit de-a lungul istoriei, în contextul vizitelor oficiale și respectiv "de lucru", Carol II, Mihai I, Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu.

În luna ianuarie a anului 1948, în vagonul-salon al "fostului tren regal", devenit între timp proprietate a statului comunist în plină expansiune, regele Mihai I și regina-mamă Elena luau ultimul prânz. Plecarea în exil a familiei regale prefigura începutul unei epoci întunecate, în care "călătoriile providențiale ale trenului" nu puteau decât să anticipeze reacții impuse de maximă bucurie, mimată spasmodic în gările de pe parcurs.

(continuare în pag.4)

GLASUL ROŢILOR DE TREN...

(urmare din pag. 3)

Doi ani mai târziu, Gheorghe Gheorghiu-Dej avea să comande încă două vagoane speciale de la uzinele Flamura Roşie din Arad, pentru a completa trenul "dezbărat de însemnele regale" şi împovărat de noile însemne ale Republicii Populare Române şi ale Partidului Comunist. Cu toate că i se adăugau un vagon-dormitor şi unul salon care nu îşi găseau la data respectivă utilitatea, trebuie menţionat că această mică schimbare a componenţei trenului era menită să înfăţişeze o faţă nouă a conducătorilor, care îşi luau deja libertatea de a "resemantiza" istoria după bunul lor plac.

În toamna anului 1955, în acest nou simbol al victoriei comuniste – pentru că asta devenise trenul regal – avea loc întâlnirea "istorică" dintre Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Nikita Hrusciov. Cu toate că cei doi conducători de stat mergeau cu trenul spre o locaţie de vânătoare din nordul Transilvaniei, aceştia au profitat pentru a discuta în vagonul-salon problema staţionării trupelor sovietice pe teritoriul României. Un an mai târziu, trupele sovietice părăseau România. Cinci ani mai târziu, acelaşi cuplu de lideri avea să coboare din acelaşi tren pentru a vizita unul dintre primele oraşe muncitoreşti care l-a avut ca ctitor pe Gheorghiu-Dej – Oneşti. Cu această ocazie, s-a dispus asfaltarea străzii care lega gara de centrul oraşului. Peste încă cinci ani, în mohorîta zi de 19 martie, răpus de un cancer galopant, Gheorghe Gheorghiu-Dej avea să predea ştafeta statului.

La 22 martie 1965, Plenara Comitetului Central al PCR îl alege ca prim-secretar al CC al PCR pe Nicolae Ceauşescu, pentru ca după 21 august 1965 inscripţiile de pe vagoanele prezidenţiale să se transforme din RPR în cele ale noii Republici Socialiste România (RSR). Până în 1973, Ceauşescu este transportat în timpul "vizitelor de lucru" de acelaşi tren cu care călătoriseră şi Carol II, Mihai I, Petru Groza şi Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Între anii 1973 şi 1975, Ceauşescu ordonă construirea la Uzinele de Vagoane Arad a actualului tren prezidenţial şi guvernamental. Pe 6 august 1975, într-una dintre primele călătorii ale noului tren, pe ruta Bucureşti/Băneasa-Sinaia, în vagonul-salon, Nicolae Ceauşescu, Gerald Ford şi Henry Kissinger au servit micul dejun, pentru ca la prânzul servit la Castelul Peleş României să îi fie acordată "clauza naţiunii celei mai favorizate".

Drumeţiile prin ţară către locaţiile unde se putea vâna în cele mai bune condiţii s-au realizat la bordul aceluiaşi tren (cu care în epoca postdecembristă aveau să călătorească şi Ion Iliescu, Emil Constantinescu sau Adrian Năstase). Astfel, în octombrie 1976 Ceauşescu îl invită pe Todor Jivkov la o partidă de vânătoare, pentru ca o lună mai târziu să îl aibă ca partener pe Leonid Brejnev, iar în luna februarie 1977 pe liderul est-german Erik Honnecker. O dată cu

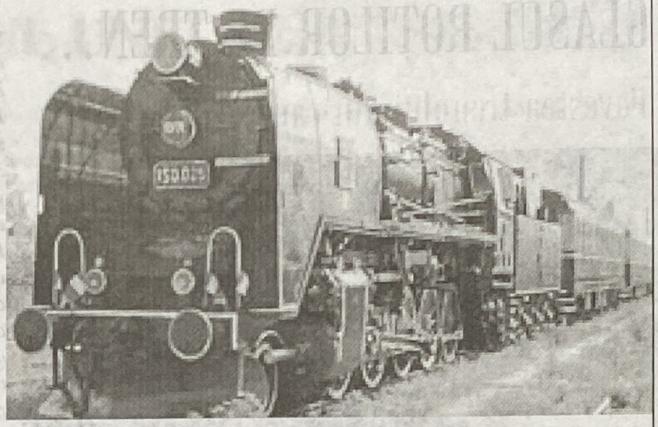

evenimentele din decembrie 1989, trenul avea să fie moştenit de Ion Iliescu şi, ulterior, de Emil Constantinescu.

Actualul tren prezidenţial seamănă cu un tren obişnuit, are în compoziţie 14 vagoane ornate cu destul bun-gust, cu un mobilier din lemn de nuc şi capitonate cu pluş. Păstrând nota de distincţie clasică, vagoanele sunt totuşi înzestrate cu aer condiţionat, încălzire electrică, sistem automat de frânare şi, în general, toate dotările tehnice menite să anuleze complet ideea unei simple călătorii cu trenul. În compunerea noului tren prezidenţial intră vagoane pregătite să ofere cele mai diverse servicii în condiţii de maximă siguranţă. Astfel, există un vagon-salon care are un compartiment special pentru însoţitor, mai multe vagoane-dormitor, cu diferite aranjamente interioare şi număr diferit de compartimente, vagon-sufragerie, bucătărie, restaurant, dotat cu un bar luxos, un vagon pentru bagaje şi vagoane pentru transportarea maşinilor delegaţiei prezidenţiale.

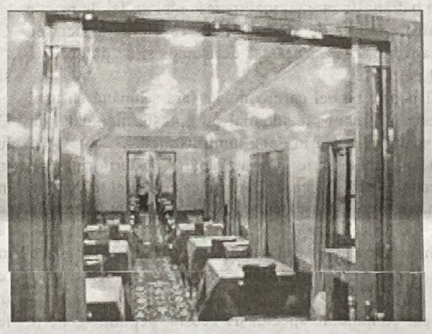

De Ziua Naţională a României, în 1996, Emil Constantinescu urca în trenul prezidenţial pentru a participa la festivităţile de la Alba Iulia. El este preşedintele postrevoluţionar care inaugurează această garnitură de tren modernizată. În luna ianuarie 2003, Ion Iliescu se deplasează atât la Cluj, cât şi la Iaşi la bordul aceluiaşi tren, care pare a nu-şi fi încheiat încă odiseea de fier. Numai că de data aceasta periplul prin gările burdușite de oameni cu chipuri surprinse nu mai este demult un tur de fală, ci mai degrabă o plimbare afectată a Păpuşarului prin viaţa ieşită din istorie a oamenilor de rând...

Florian BICHIR

VIRUS MINISTERIAL

Nu ştiu ce părere aveţi dumneavoastră, dar eu unul, când îl văd pe ministrul sănătăţii, Eugen Nicolăescu, am senzaţia că văd un monument al neputinţei. Figura domniei sale aduce a orfan disperat, a copil instituţionalizat care speră să fie înfiat. Mai exact acea morgă descrisă memorabil de Olga Tudorache, care îi spunea lui Mircea Diaconu în facultate: „Mai citeşte şi tu ceva, să îţi văd sticlirea în ochi, nu vânturile Sahareii".

E halucinant cum se ajunge demnitar în România de atâţia ani de zile. Vă mai aduceţi aminte că Emil Constantinescu l-a numit pe unul Harnagea la SIE după algoritmul „Nu cunoaşte domeniul, dar va învăţa"? Cred că după acelaşi model a fost numit şi Nicolăescu la Sănătate, deşi putea fi nominalizat la fel de bine şi Ghiţă Mureşan, amândoi părând la fel de (in)competenţi în domeniu. Ce treabă are expertul contabil Nicolăescu cu Sănătatea?! Chestia cu "avem nevoie de bun manager" nu prea ţine aici, pentru că în domeniul Sănătăţii se lucrează cu pacienţi, cu vieţile oamenilor. În spitale nu se dă la pilă la normă, nu se fac şalbe, nici nu se lucrează cu noţiuni abstracte gen TVA, deduceri sau alte chiţibuşării. Competenţa lui Nicolăescu s-a văzut în Parlament, când a şters pe jos cu el doctorul Oprescu, de mă apucase mila...

Mult trâmbiţata reformă a sănătăţii e un bluf, pentru că rezultatele – singurele care contează – "sunt sublime, dar lipsesc cu desăvârşire". Nu doar eu, ci toată populaţia vede spitale mizerabile şi resimte o lipsă jalnică de medicamente.

Că Nicolăescu *se face că lucrează* s-a prins şi Băsescu. Din cele circa 860 de articole ale legii sănătăţii, doar câteva ating tangenţial problematica reală, iar ministrul face reformă pe hârtie, se acoperă de hâţoage, iubeşte birocraţia sistemului de sănătate. Preşedintele i-a bătut obrazul pentru că 80% din legile lui Nicolăescu sunt un balast legislativ care ar necesita elaborarea altor 80 de acte normative pentru a nu bloca sistemul! Dar tot el e tare-n gură şi ţipă pe toate drumurile că de vină că nu merge reforma sunt... "feudalii din sistem", adică directorii de spitale. Aşa că face un fel de rotirea a cadrelor, cum făcea pe vremuri Ceauşescu. De atâta schimbat directorii, cred că Nicolăescu a ameţit de tot. Mai bine Nicolăescu ar încerca pe propria lui piele să vadă ce „reformă" a făcut. Să facă şi el traseul unui bolnav care trebuie să primească un certificat de concediu medical şi tratamentul corespunzător: de la spital la medic de familie, de la medic de familie la medic de policlinică, de la policlinică la medic expert şi înapoi. Timp în care să încerce să obţină reţeta şi să-şi cumpere şi medicamentele. Iar în luna următoare să o ia de la capăt...

Nicolaescu nu însănătoşeşte medicina, pentru că este un virus al sistemului. Eu înţeleg că e prieten cu Tăriceanu şi trebuia să primească şi el o sinecură, ceva de făcut în executiv. Dar de ce l-a pus tocmai la sănătate? Oare nu-i stătea mai bine director la Circ sau şef la crematorii şi cimitire?

(Florian Bichir)

ŞAH LA REGE ... (29)

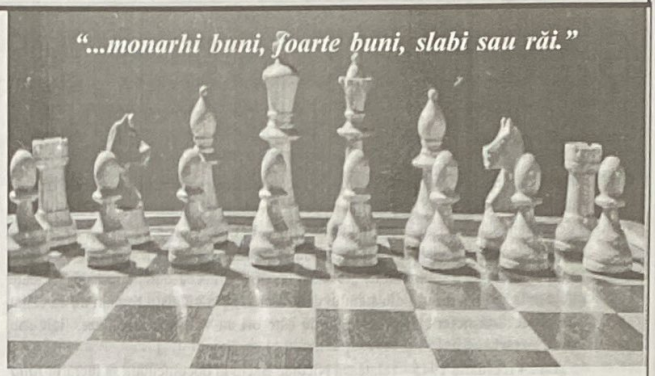

de Gabriel CONSTANTINESCU

În remarcabila sa lucrare *Comunismul în România* (publicată în 1968, la Oxford University Press), Ghiţă Ionescu, profesor la Universitatea din Manchester, caracterizează relaţiile dintre Romăia şi Uniunea Sovietică în perioada august 1944 – martie 1945 prin titlul capitolului în care le urmăreşte evoluţia: „Rusia refuză un *modus vivendi*".

„Din ziua în care Regele Mihai l-a înlăturat pe Antonescu şi până în aceea în care i-a fost impus de către Rusia sovietică guvernul Groza, în România au funcţionat trei guverne. Toate au încercat să rezolve problema unei veritabile colaborări între o Românie independentă şi Uniunea Sovietică. Primele două s-au aflat sub preşedinţia generalului Sănătescu, al treilea sub aceea a generalului Rădescu. Nici unul din ele nu a izbutit, din cauza refuzurilor directe sau indirecte ale Rusiei sovietice de a coopera cu vreun alt guvern decât unul controlat de comunişti"..

Primul guvern constituit după actul de la 23 August, cu generalul C. Sănătescu ca prim-ministru, a avut în componenţa sa pe principalii realizatori ai loviturii de stat. În primul rând, pe conducătorii partidelor care la 20 iunie 1944 au constituit Blocul Naţional-Democratic: Iuliu Maniu, Constantin Brătianu, Titel Petrescu şi Lucreţiu Pătrăşcanu, în calitate de „miniştri de Stat". În felul acesta, prin participare la guvernare, ei confirmau nu numai acordul lor pentru acţiunea de răsturnare a regimului Antonescu, dar şi participarea lor la această acţiune. Principalii complotişti, cei care participaseră efectiv la arestarea Antoneştilor şi la predarea lor agentului sovietic Emil Bodnăraş, şi-au împărţit cele mai importante portofolii ale guvernului, Internele, Externele, Justiţia şi Apărarea Naţională, garantând prin prezenţa lor în guvern ataşamentul faţă de regele Mihai, alături de care participaseră efectiv la izbutita lovitură de stat.

„Hotărârea lui Maniu de a lua frâiele guvernului din august – e de părere Ghiţă Ionescu –, când întreaga ţară s-ar fi putut aştepta din partea lui la o îndrumare, poate fi mai bine înţeleasă în lumina a ceea ce s-a întâmplat după aceea, decât în acel moment. Maniu acceptase, în numele partidului său, şi cu C. Brătianu şi Titel Petrescu, în numele partidelor Liberal şi Socialist, postul de ministru fără portofoliu într-un interimat până la alegeri. El insistase ca voinţa poporului să fie liber exprimată după atâţia ani de dictatură, iar obiectivul principal al Partidului Naţional Ţărănesc era ca alegerile să se ţină imediat. Însă comuniştii şi ruşii se opuneau acestui lucru".

O împotrivire normală dacă ţinem seama de faptul că la data aceea Partidul Comunist Român, după spusele Anei Pauker, nu depăşea 1.000 de membri, mulţi dintre ei alogeni, participarea lor la guvernare nefiind susţinută de populaţia românească, ci de trupele sovietice de ocupaţie. Pentru a depăşi acest handicap major, „sub supravegherea Anei Pauker în special, comuniştii se străduiau din răsputeri să realizeze propria lor «campanie de recrutare»". În pofida slăbiciunii lor numerice, sprijinul sovietic le-a permis să acţioneze energic pe scena politică. În octombrie 1944, comuniştii pun capăt existenţei Blocului Naţional-Democratic şi înfiinţează Frontul Naţional-Democrat (FND), având-i parteneri de acţiune pe social-democraţi, Uniunea Patrioţilor, Frontul Plugarilor şi Sindicatele Unite (în care Gheorghiu-Dej şi Gh. Apostol erau cei mai activi agitatori).

La 2 noiembrie 1944, generalul C. Sănătescu prezintă regelui demisia guvernului său. Motivul principal al acestui act a fost incapacitatea miniştrilor din cabinetul format în noaptea de 23/24 august de a face faţă problemelor complexe apărute după răsturnarea regimului Antonescu. Prin Convenţia de armistiţiu semnată la Moscova, la 12 septembrie, i se impuneau României o serie de clauze severe, pentru a căror îndeplinire era nevoie ca principalele ministere să fie conduse de profesionişti versaţi în administrarea domeniilor ce le-au fost încredinţate. O condiţie pe care complotiştii, deveniţi peste noapte miniştri, erau departe de a o satisface.

La sfatul conducătorilor partidelor democratice, regele i-a încredinţat formarea guvernului tot generalului C. Sănătescu, sarcina sa fiind să organizeze cât mai repede alegeri, spre a se pune astfel capăt situaţiei de provizorat în guvernare prin impunerea unui guvern legitim, rezultat din alegeri libere. Un obiectiv care însă nu va fi realizat, singurii beneficiari ai schimbării de guvern fiind comuniştii, a căror participare la actul de guvernare va creşte simţitor. Pe lângă Lucreţiu Pătrăşcanu, care continua să deţină portofoliul Justiţiei, din noul guvern mai fac parte: Dr. Petru Groza, vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri; Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul Comunicaţiilor, Lothar Rădăceanu, ministrul Muncii; Teohari Georgescu, sub-secretar de Stat la Ministerul de Interne. Dar „colaborarea" miniştrilor democraţi cu miniştrii comunişti nu a avut darul să aducă linişte în ţară. Dimpotrivă, protestele orchestrate de comunişti împotriva reprezentanţilor PNŢ şi PNL din guvern, în special împotriva ministrului de Interne, Nicolae Penescu (secretar general al Partidului Naţional Ţărănesc), acuzat de atitudine anticomunistă, au degenerat în manifestaţii violente.

Starea de permanentă agitaţie politică, în care tonul era dat de comunişti, convenea forţelor de ocupaţie sovietice. În lipsa unei guvernări ferme, puteau să aplice abuziv clauzele Convenţiei de armistiţiu. În primul rând, clauza care „impunea României obligaţia de a plăti întreţinerea trupelor de ocupaţie sovietice şi de a le asigura folosirea diferitelor întreprinderi industriale şi de transport şi a unor servicii; se impunea şi obligaţia de a plăti Uniunii Sovietice într-o perioadă de 6 ani o despăgubire de 300 milioane dolari în produse (produse petroliere, cherestea, cereale etc.) pentru pierderile cauzate sovieticilor prin operaţiunile şi ocupaţia militară; se mai preciza obligaţia de a restitui toate bunurile luate din teritoriul sovietic în timpul războiului".

Incapabil să ţină cu hotărâre în mână frâiele guvernării, confruntată în interior cu sabotajul miniştrilor comunişti, iar în exterior cu abuzurile forţelor de ocupaţie sovietice, la 4 decembrie 1944 generalul Sănătescu îşi dă demisia. În locul său regele îl numeşte pe generalul Nicolae Rădescu, un apropiat al Casei Regale.

Roosevelt, Churchill şi Stalin la Yalta

Generalul Nicolae Rădescu avea reputaţia de om energic, o calitate care îi lipsea predecesorului său. Participase, cu gradul de căpitan de cavalerie, la Războiul pentru Întregirea României, distingându-se prin acte de bravură. După război urcase scara ierarhică, ocupând funcţii înalte în conducerea superioară a Oştirii. În timpul celui de-al doilea război mondial, ca general pensionar, în urma unei scrisori adresate ambasadorului german la Bucureşti, prin care protesta fără menajamente împotriva aroganţei manifestate de acesta, a fost internat de regimul Antonescu în lagărul de la Târgu-Jiu, unde a avut prilejul să-i cunoască pe fruntaşii comunişti, aflaţi în aceeaşi situaţie. Apreciat de aceştia pentru comportamentul său demn, desemnarea sa ca prim-ministru nu a întâmpinat opoziţie. În rest, cu excepţia eliminării indezirabilului Nicolae Penescu, structura noului guvern a rămas neschimbată. Miniştrii comunişti şi-au păstrat fotoliile, iar Ministerul de Interne a fost preluat, *ad-interim*, de generalul Rădescu.

Cu câteva luni înaintea încheierii războiului în Europa, între 4-11 februarie 1945, s-a desfăşurat Conferinţa de la Yalta. Despre acest eveniment s-au scris zeci de cărţi. În nici una nu găsim însă vreo referire că la acest conciliabul, la care Stalin, Roosevelt şi Churchill au pecetluit viitorul Europei postbelice, România ar fi constituit subiect de discuţie. Explicaţia absenţei ţării noastre de pe ordinea de zi a Conferinţei este simplă: România constituia la acea dată un „caz rezolvat". Viitorul ţării noastre fusese deja decis de Stalin şi Churchill la întâlnirea de la Moscova, din octombrie 1944. O decizie pe care Statele Unite, prin glasul lui Roosevelt, o ratificase fără obiecţii. Au existat însă visători şi optimişti care au sperat – sau mai bine zis şi-au închipuit – că soarta României era legată de „Declaraţia asupra Europei eliberate" (capitolul II din protocolul final al Conferinţei). Dar evenimentele care s-au succedat în România constituie cea mai convingătoare dovadă că „Declaraţia" n-a fost altceva decât o mistificare, un paravan în spatele căruia occidentalii şi-au ascuns nu numai neputinţa, dar chiar şi cea mai firavă intenţie de a interveni în sprijinul popoarelor ocupate de sovietici, pentru ca acestea să nu-şi piardă identitatea şi să-şi poată prezerva valorile autohtone. De altfel, chiar prin textul „Declaraţiei" sovieticii sunt dezlegaţi de orice oprelişti în acţiunea de comunizare a ţărilor ocupate de Armata Roşie. În paragraful II al documentului, înainte de definirea guvernelor cu „largă reprezentare" şi a „alegerilor libere", ce urmau să aibă loc în aceste ţări, este statuat

(continuare în pag. 6)

ŞAH LA REGE ...

(urmare din pag. 5)

următorul principiu: „Stabilitatea în Europa şi reconstruirea economiilor naţionale trebuie îndeplinite prin procedee care să permită popoarelor eliberate să distrugă până şi ultimul vestigiu de nazism sau fascism". O armă teribilă pusă în mâna bolşevicilor ruşi de „marile democraţii occidentale". În litera şi spiritul acestei prevederi, era suficient ca unei persoane sau instituţii să i se aplice stigmatul de „fascism" pentru a fi scoase în afara legii, cu toate consecinţele nefaste care decurg din statutul de proscris. Şi comuniştii români nu au ezitat să facă uz de această nefericită prescripţie de câte ori au vrut să desfiinţeze, fizic sau moral, un adversar!

„La 24 februarie 1945 – relatează Nicolae Baciu în documentata sa lucrare, *Yalta şi crucificarea României* – generalul Rădescu ţine curajosul său discurs la Radio, în care acuză o mână de oameni fără ţară şi fără Dumnezeu că dau foc României. Cei fără ţară şi fără Dumnezeu i-au răspuns prin focuri de mitralieră trase din Ministerul de Interne. Burton Berry, şeful Misiunii Americane la Bucureşti, împreună cu Le Rougetel, reprezentantul Angliei, cer în zadar o întrevedere cu şeful Misiunii Sovietice. Necunoscând acordul cu privire la zonele de influenţă, Truman [vice-preşedintele Statelor-Unite, care conducea de fapt politica externă, Roosevelt fiind grav bolnav – n. n.] trimite instrucţiuni ambasadorului american la Moscova, Averell Harriman, să-l informeze pe Molotov că Statele Unite vor ca situaţia politică în România să se desfăşoare în ordine şi legalitate. Truman cere aplicarea Declaraţiei Europei Eliberate de la Yalta şi adaugă că situaţia din România cere o consfătuire urgentă a celor trei. Această notă a fost prezentată lui Molotov la 26 februarie 1945. Churchill n-a protestat. Consecvent cu el însuşi, explică de ce, cu cinismul său obişnuit: «Ne venea peste mână să protestăm, scrie el în memoriile sale, deoarece Eden şi cu mine, cu prilejul vizitei noastre din octombrie 1944 la Moscova, recunoscusem că Rusia avea primul şi ultimul cuvânt în România şi Bulgaria». Răspunsul lui Molotov la nota lui Harriman a fost fulgerător. La 27 februarie, Vîşinski aterizează la Bucureşti, este primit cu toate onorurile şi, de la aeroport, se duce direct la Palatul Regal din Calea Victoriei. Nici Londra, nici Washingtonul nu fuseseră anunţate de această vizită. La drept vorbind, nici nu era nevoie, deoarece prin reprezentanţii acestora, Roosevelt şi Churchill, ruşii primiseră mână liberă în România. Scena de la Palat a fost povestită şi este cunoscută. Calm, rece şi brutal, Vîşinski cere Regelui Mihai imediata schimbare a guvernului, socotit neloial Uniunii Sovietice. Regele Mihai voia să câştige timp, pentru a putea interveni la Londra şi Washington. După cum se vede, nici Regele nu cunoştea acordurile de la Moscova.. Dar chiar dacă le-ar fi cunoscut, tot nimic n-ar fi putut să facă.

Deznodământul crizei este cunoscut. În urma presiunilor străzii, întreţinute de comunişti, ministrul de Externe a încercat să invoce Declaraţia Europei Eliberate lansată la Yalta. Răspunsul lui Vâşinski a sunat sec: «Yalta? Yalta sunt eu! ». Era singurul care spunea răspicat adevărul. Aşa s-a ajuns la constituirea guvernului Groza. Pentru a scăpa cu viaţă, generalul Rădescu s-a refugiat la Misiunea Engleză, de unde, mai târziu, se va refugia în Occident. Privind retrospectiv evenimentele petrecute în umbra Conferinţei de la Yalta, o serie de istorici de prestigiu nu se vor sfii să spună adevărul. În cartea sa *Security versus selfdetermination*, istoricul american John Lewis Gaddis afirmă fără echivoc: «Faptul că Roovevelt n-a vrut să ceară aplicarea Declaraţiei asupra Europei Eliberate, la două săptămâni după Yalta, când ruşii au instalat în România un guvern aservit lor, arată neîndoielnic că el nu se aştepta ca Moscova să respecte Declaraţia de la Yalta». La fel de categoric este şi istoricul William McNeil, care caracterizează Declaraţia ca «un inofensiv capitol de retorică în ochii lui Stalin, destinat consumului intern american»".

La 12 aprilie 1945, Franklin Delano Roosevelt moare şi, conform Constituţiei, vicepreşedintele Harry Spencer Truman devine cel de al 33-lea preşedinte al Statelor Unite. Ţinut departe de problemele de politică externă de către predecesorul său, noul preşedinte va fi surprins aflând de concesiile făcute Uniunii Sovietice de Roosevelt. Angajamentele şi convenţiile internaţionale semnate de acesta îl vor împiedica însă să schimbe cursul politicii externe. Pe de o parte, războiul încă neterminat, iar pe de altă parte, nu avea o imagine precisă a nivelului infiltraţiei comuniste în administraţie. Totuşi, la Conferinţa de la Potsdam din iulie 1945, Truman, informat de situaţia din România, unde sub presiune sovietică se instalase un guvern comunist, ceea ce în opinia sa era în contradicţie cu Declaraţia de la Yalta, i-a reproşat lui Stalin acest fapt. Răspunsul este relatat de Stetinius în cartea sa Roosevelt and the Russians şi sună astfel: „Un guvern liber ales, în oricare din aceste ţări, va fi un guvern anti-comunist, ceea ce eu nu pot admite".

În Procesul de consolidare al regimului comunist în România (să nu se uite că Ana Pauker a pornit la drum, în august 1944, cu mai puţin de 1.000 de membri de partid), Moscova a folosit un „argument" mai puţin cunoscut. Este vorba de şantajul exercitat prin ameninţarea cu înlăturarea regelui Mihai şi readucerea pe tron a fostului monarh, Carol II, izgonit din ţară pentru netrebnicia sa. Într-o altă carte, intitulată *Agonia României: 1944-1948*, Nicolae Baciu dezvăluie dedesubturile acestei cabale politice, în capitolul „România între disperare şi speranţă", din care citãm:

„O problemă care preocupa pe M.S. Regele şi pe fruntaşii opoziţiei în acest timp era agitaţia pentru întoarcerea în ţară a fostului rege Carol II. Ruşii au păstrat contactul cu Carol II şi direct prin ambasadorul lor din Brazilia, şi prin Gheorghe Tătărăscu. Din procesele verbale ale discuţiilor anglo-ruse la Moscova, din octombrie 1944, vedem că problema regelui Carol II îl preocupa serios pe Eden, care l-a întrebat pe Molotov ce îi interesează pe ruşi şi ce intenţii au cu el, Molotov răspunzându-i că «Regele Carol II era interesant cât era război, acum însă nu mai interesează». [...] M. S.Regele Mihai era el însuşi preocupat de intenţiile tatălui său de a reveni în România. Faptul ni-l confirmă Burton Berry în raportul său din 22 aprilie 1945, trimis la Washington după lunga sa vizită făcută fostului suveran: «Regele mi-a spus că el este convins că Ana Pauker şi membrii mai radicali ai Partidului Comunist sunt porniţi să-l discrediteze şi până la urmă să-l elimine. În ultima vreme, ei au început o campanie de zvonuri prin care se cere reîntoarcerea tatălui său. Bineînţeles, ei nu au ce face cu Carol, dar Carol putea fi mai uşor discreditat în ochii ţării şi deci putea fi mai uşor de detronat decât el»".

Attlee, Truman şi Stalin la Potsdam

În timp ce în România ruşii exercitau presiuni pentru consolidarea guvernului Groza, în Europa evenimentele militare şi politice se desfăşurau cu repeziciune. La 8 mai 1945 Germania capitulează. Între 17 iulie şi 20 august 1945 se desfăşoară Conferinţa de la Potsdam. Ea a început cu participarea lui Truman, Stalin şi Churchill, acesta din urmă fiind înlocuit cu Clement Atlee, şeful Partidului Laburist, devenit noul prim-ministru al Angliei în urma pierderii alegerilor de către conservatori. Pentru a ţine la curent naţiunea americană cu mersul lucrărilor la această conferinţă de o importanţă crucială pentru viitorul Europei, la 9 august Truman face public un raport în care, cu privire la România, afirma: „La Yalta, cele trei guverne au decis să asume o responsabilitate comună în instalarea unor regimuri de largă concentrare democratică în toate ţările satelite. Această rezoluţie a fost confirmată la Potsdam pentru România, Ungaria şi Bulgaria. Aceste ţări nu vor cădea niciodată în zona de influenţă a nici unei puteri".

„Cu toată lipsa de informaţii, de pe urma cenzurii impuse de ruşi – ne spune în continuare Nicolae Baciu –, cuvintele preşedintelui Truman au fost auzite în România. Ele au avut darul să declanşeze o temerară acţiune patriotică din partea regelui şi a opoziţiei anticomuniste. La 20 august 1945, regele a cerut demisia guvernului Petru Groza, omul Uniunii Sovietice. Totodată a fost transmisă celor trei membri ai Comisiei Aliate de Control în România o scrisoare semnată de însuşi Mihai I, prin care se solicita sprijinul în vederea constituirii unui guvern de largă reprezentativitate, în vederea organizării de alegeri libere. Din păcate, însă, aşa-numita «Doctrină Truman» în politica externă a Statelor Unite va prinde contur abia în 1947. Dar ea se va limita doar la măsuri de împiedicare a expansiunii comuniste în ţările din afara «Cortinei de Fier», prin acordare de sprijin economic şi militar. Aşa fiind lucrurile, cuvintele rostite de preşedintele Truman la 9 august 1945 vor rămâne pentru români doar un «gest frumos», iar pentru ruşi un motiv în plus de a grăbi procesul de lichidare a oricărei forme de opoziţie politică în România".

În timp ce occidentalii operau cu principiile vagi ale Declaraţiei asupra Europei Eliberate, mimând intenţia de a ajuta ţările ocupate de Armata Roşie să se împărtăşească din binefacerile democraţiei, sovieticii aplicau metodic planul lor de comunizare a acestor teritorii, în vederea transformării lor în state-satelit ale Uniunii Sovietice. Un proces a cărei esenţă şi al cărui parcurs ni le lămureşte profesorul Ghiţă Ionescu în cartea sa menţionată mai sus, din cuprinsul căreia reproducem următorul fragment:

„Istoricii comunişti şi tereticienii ştiinţei politice comuniste susţin că venirea la putere a guvernului Groza, la 6 martie 1945, a însemnat instalarea la putere a unui regim «democrat-popular». Acesta ar fi, la rândul ei, cea dintâi faţă a revoluţiei populare din România, a doua fiind cea a dictaturii proletariatului, începând din 31 decembrie 1947. În termenii filozofiei politice marxiste, faza ce a durat din 1945 până în 1949 este descrisă ca o «dualitate a puterii». În cursul acestei faze, protejate în mod corespunzător împotriva intervenţei străine de către armata sovietică, formele vechiului regim au fost menţinute, dar ele au fost umplute, din interior, cu un nou conţinut revoluţionar...".

Aşadar, „dualitatea puterii", o ţară condusă de un rege şi de un guvern comunist. O structură politică conflictuală, în care fiecare din cei doi poli tinde să-l elimine din jocul puterii pe celălalt, folosind în acest scop metodele pe care le considera cele mai eficiente. „Guvernul Groza – ne spune în continuare Ghiţă Ionescu –, format sub supravegherea personală a lui Vîşinski, a inclus, până la sfârşitul lui 1947, şi „o parte a burgheziei". Aceasta a fost reprezentată de aripa Tătărescu a Partidului Liberal, care avea patru portofolii, inclusiv Ministerul de Externe şi vicepreşedinţia, deţinută de către Tătărescu însuşi. Guvernul mai includea trei naţional-ţărănişti renegaţi. Toţi aceştia erau însă discreditaţi politic, ca şi

☛

Tătărescu însuşi. „Nici un politician respectabil n-a acceptat să dea mâna cu un astfel de regim, iar oamenii erau dezorientaţi şi abătuţi".

La polul opus, actul de curaj al regelui Mihai I de la 20 august 1945, prin care cerea demisia guvernului Groza, pentru a se putea constitui un guvern reprezentativ, cerere notificată atât Comisiei Aliate de Control, cât şi guvernelor Statelor Unite, Uniunii Sovietice şi Angliei, care însă nu a avut nici un rezultat. În semn de protest, suveranul României a refuzat să participe la celebrarea „victoriei" Armatei Roşii în România, care urma să aibă loc la 23 august, aniversându-se astfel un an de „alianţă" politică şi militară româno-sovietică. Dar nu numai atât. De la această dată se produce o adevărată rebeliune constituţională – „greva regală" -, prin care colaborarea între rege şi guvern a fost total suspendată.

Pentru a se pune capăt acestei „ciudăţenii constituţionale", miniştrii de Externe ai marilor puteri învingătoare, întruniţi la Moscova în decembrie 1945, au decis ca o delegaţie formată din Andrei Ianuarevici Vîşinski, din partea Uniunii Sovietice, şi ambasadorii Statelor Unite şi Angliei la Moscova, Averell Harriman şi Sir Archibald Clark Kerr, să se deplaseze la Bucureşti pentru a „media" conflictul şi a dezamorsa criza.

Înainte de a prezenta rezultatele acestei intervenţii utile, câteva precizări cu privire la situaţia din ţară. La începutul anului 1946, România era o ţară ocupată, efectivul trupelor de ocupaţie sovietice cifrându-se la 600.000 de oameni. Ţara era condusă de un guvern comunist, care sub pretextul că pune în aplicare prevederea din Declaraţia asupra Europei Eliberate, conform căreia „popoarele eliberate trebuiau să distrugă până şi ultimul vestigiu de nazism sau fascism", a dezlănţuit un amplu proces de „epurare" în toate instituţiile statului. Erau vizate cu precădere armata, justiţia şi învăţământul, fiind considerate principalele focare anticomuniste. Concomitent se produce un fenomen aparent paradoxal. Rândurile Partidului Comunist, care a pornit campania de cucerire a electoratului cu mai puţin de o mie de membri, se îngroşau considerabil, neofiţii provenind din două sectoare ale societăţii diametral opuse. De o parte, comuniştilor li se alătură drojdia societăţii; pe de altă parte, cei care îşi descopereau nu numai simpatii pentru stânga politică, dar chiar vocaţie marxistă, erau intelectuali consacraţi în domeniile lor de activitate. Trunchiul neamului – clasa de mijloc şi ţărănimea – s-a dovedit sănătos şi imun la propaganda comunistă.

Cât priveşte delegaţia de înalţi demnitari, reprezentând Statele Unite, Marea Britanie şi Uniunea Sovietică, sosită la Bucureşti de la Moscova, asupra profilului lor moral şi politic ne informează Nicolae Baciu, sursa noastră credibilă, în capitolul intitulat „Diplomaţii englezi şi americani mint poporul român", din cartea sa *Yalta şi crucificarea României*. Neobositul cercetător al arhivelor americane şi engleze a avut şansa să citească raportul întocmit la 25 ianuarie 1946 de Sir Archibald Kerr, marcat „ultra secret", către ministrul de Externe Ernest Bevin, din al cărui cuprins extrage părţile esenţiale. Astfel, aflăm că cei trei diplomaţi au făcut deplasarea cu trenul, călătoria durând trei zile.

„La 1 ianuarie 1946 – relatează raportul – cei trei diplomaţi au fost primiţi de rege, cu care prilej i-au adus la cunoştinţă dorinţa unanimă a celor trei miniştri de Externe de a se ajunge cât mai repede la o soluţie care să permită recunoaşterea noului guvern de către Anglia şi Statele Unite. Ambasadorii Kerr şi Harriman au subliniat importanţa acordată de guvernele lor alegerilor din România, care trebuiau făcute în respectul drepturilor şi libertăţilor fundamentale. La rândul său, Vîşinski a subliniat nevoia ca alegerile să fie cu adevărat libere. Ei au arătat Majestăţii Sale procedura ce urma să fie aplicată. Mai întâi trebuiau să fie incluşi în guvern doi reprezentanţi ai opoziţiei, unul din Partidul Naţional-Ţărănesc, altul din Partidul Liberal. Apoi, guvernul Groza trebuia să dea toate asigurările că alegerile vor fi libere, respectându-se libertăţile fundamentale. În cele din urmă, Marea Britanie şi Statele Unite aveau să recunoască guvernul Groza". Naivitate sau rea credinţă?

Răspunsul la această întrebare ni-l dă tot Nicolae Baciu, caracterizându-i pe cei doi emisari occidentali în următorii termeni: „Kerr nutrea convingerea personală – exprimată în concluziile raportului său – că guvernul Groza nu are intenţia de a respecta nici litera, nici spiritul deciziilor luate la Moscova de cei trei miniştri de Externe, în legătură cu alegerile libere. Că românii nu au nici cea mai mică îndoială, ca şi Sir Archibald Kerr de altfel, că alegerile vor fi falsificate. Înainte de a încheia acest lung raport, ambasadorul britanic subliniază că Vîşinski guvernează România ca pe o provincie a Uniunii Sovietice şi că guvernul Groza nu e decât un simplu instrument în mâinile lui. Şi acest om de onoare, loial în îndeplinirea misiunii ce i se încredinţase de superiorul său (să mintă, să convingă), are un cuvânt de milă pentru poporul pe care îl înşela: Părăsesc Bucureştii cu o tristeţe infinită şi cu mulţumirea că nu m-am născut român. La aceasta ar fi trebuit să mai adauge: ... şi pentru că am fost prezent la Kremlin în noaptea de 9 octombrie 1944, când Churchill a vândut România".

Acelaşi lucru se poate spune şi despre Averell Harriman. „El cunoştea – îşi continuă dezvăluirile Nicolae Baciu – toate aranjamentele lui Churchill cu Stalin, privind cedarea României, la 9 octombrie 1944, deoarece el era observator din partea lui Roosevelt. Şi el cunoştea realitatea aspră a misiunii sale în România, ştiind că alegerile urmau să fie falsificate şi promisiunile să rămână fără urmări. Dar, ţinând seama de faptul că noul preşedinte, Harry Truman, nu recunoştea tâlhărescul acord de la Moscova dintre Stalin şi Churchill, raportul lui Harriman putea să capete altă greutate şi să aibă alte consecinţe decât raportul lui Kerr. Cu toate acestea, Averell Harriman ştia că trebuie să mintă poporul român şi l-a mințit. El ştia că misiunea sa impunea să-l mintă pe rege, să-i tragă pe sfoară pe Maniu şi Brătianu, şi a făcut-o cu sânge rece şi fără remuşcări. Românii voiau să ştie adevărul, să afle ce soartă li se pregăteşte din partea Aliaţilor, iar Harriman s-a comportat ca un om fără conştiinţă şi fără simţ de răspundere în faţa istoriei".

Şi astfel, cu doi miniştri fără portofoliu din partea opoziţiei democrate, dar fără nici cea mai neînsemnată posibilitate de a interveni în guvernarea ţării, Kremlinul a obţinut recunoaşterea guvernului Groza de către Statele Unite şi Marea Britanie. De acum înainte nimic nu mai stătea în calea bolşevizării României, iar actul prin care comuniştii au ţinut să sublinieze faptul că ei deţin puterea reală a fost procesul şi execuţie a mareşalului Antonescu. Din multele relatări ale acestei infamii petrecute în anii domniei regelui Mihai I, am ales-o pe cea semnată de generalul Platon Chirnoagă în cartea sa *Istoria politică şi militară a războiului României contra Rusiei sovietice*:

„Mareşalul Antonescu, transportat în Rusia, a fost închis în renumita închisoare Lublianca, destinată deţinuţilor politici [...] Când regimul comunist s-a instalat la conducerea statului român şi a luat în mână toate frâiele conducerii (poliţie, armată, justiţie şi administraţie), mareşalul a fost readus în ţară spre a fi judecat. Procesul a început la 4 mai 1946, în faţa unui tribunal al poporului [...]. Nici un moment [mareşalul] n-a arătat vreo slăbiciune sau confuzie în exprimarea ideilor. Niciodată n-a recunoscut că războiul pe care l-a purtat în contra Rusiei a fost o greşeală politică şi a declarat că dacă ar mai fi o dată în aceeaşi situaţie, ar urma aceeaşi cale, cu deosebirea că ar face mai mult pentru pregătirea de război a naţiunii [...]. Înainte de terminarea procesului, când i s-a dat cuvântul pentru ultima oară, a ţinut o lecţie de înalt patriotism şi mândrie românească. «Eu cer să fiu condamnat la moarte şi refuz dinainte orice măsură de graţiere: astfel eu voi muri pe pământul patriei, pe când voi nu sunteţi siguri unde veţi fi spânzuraţi». Acestea au fost cuvintele cu care şi-a încheiat ultima declaraţie în apărarea politicii lui româneşti faţă de Rusia".

O dată cu mareşalul Antonescu au mai fost judecaţi şi o parte dintre miniştrii lui. La 17 mai s-a dat sentinţa. Au fost condamnaţi la pedeapsa capitală mareşalul Antonescu, Mihai Antonescu, generalul Vasiliu, fost comandant al Jandarmeriei, şi profesorul Alexianu, fost guvernator al Transnistriei.

Gazetarul american Reuben Markham, trimis special al ziarului *Christian Science Monitor*, care se găsea la Bucureşti tocmai în timpul procesului, scrie în cartea sa *Rumania under the soviet Yoke*: „Antonescu a arătat o mare demnitate în tot lungul procesului lui şi a refuzat să ceară iertare ruşilor pentru că i-a combătut, repetând de mai multe ori că el a făcut tot ce-a fost posibil pentru ca să iasă victorios din acest război. Numeroşi români au văzut în această atitudine, însuşi simbolul ţării lor, care a ţinut piept ruşilor, şi consternarea s-a răspândit peste tot când s-a aflat că Antonescu va fi executat. Antonescu, care ceruse să fie împuşcat şi nu spânzurat, a murit ca un viteaz. El a refuzat să i se lege ochii şi a cerut să comande el însuşi plutonul de execuţie. Oamenii enervaţi au ochit rău şi Antonescu nu şi-a pierdut cunoştinţa imediat. În genunchi, cu un ochi mai puţin, a strigat: «Haideţi băieţi, mai trageţi odată!». Un ofiţer i-a dat lovitura de graţie. Istoria morţii lui a făcut repede înconjurul ţării şi a fost înfrumuseţată atât încât Antonescu a ajuns să fie simbolul onoarei în România".

Tot acolo mai scrie Markham: „Poporul român simţea că întreaga naţiune era în judecată". Iar în altă parte mai spune: „Cu toate dezastrele pe care românii le-au cunoscut din cauza lui Antonescu, eu cred că mulţi s-au simţit alături de el când a fost executat [...]. Eu cred că cea mai mare parte a românilor au fost satisfăcuţi să vadă ţara lor atacând Uniunea Sovietică în 1941, chiar fiind aliaţi ai lui Hitler".

Cu o zi înainte de execuţie, colonelul D. Pristavu, comandantul închisorii Jilava, unde era închis Antonescu, a primit ordin să formeze plutonul de execuţie. Codul justiţiei militare însă prevedea că acest pluton se constituia numai pe baza unei sentinţe date de un tribunal militar. Cum sentinţa privitoare la execuţia mareşalului şi a celorlalţi condamnaţi la moarte fusese dată de un tribunal al poporului, comandantul închisorii nu avea dreptul să formeze plutonul de execuţie. Atunci s-a dat ordin să adune trupa care forma garda închisorii şi să constituie plutonul din voluntari. La întrebarea care s-a pus trupei adunate, „Cine vrea să intre în plutonul de execuţie?", nici un gradat şi nici un soldat nu s-a oferit. „Toţi au rămas în rânduri, nemişcaţi ca de piatră. În această situaţie, autorităţile însărcinate cu executarea sentinţei au făcut apel la prefectura poliţiei capitalei. Aceasta a trimis imediat două camioane pline cu indivizi angajaţi de comunişti în aşa-numita organizaţie «Apărarea patriotică», compusă din elemente care în cea mai mare parte aparţineau drojdiei bucureştene şi care pentru această ocazie au fost îmbrăcaţi cu mantale de piele din uniforma sergenţilor de stradă. Dintre aceştia s-a ales plutonul de execuţie, care a executat pe mareşalul Antonescu, iar nu soldatul român în uniforma armatei române".

Cât priveşte atitudinea regelui Mihai I faţă de procesul, condamnarea şi execuţia mareşalului Antonescu, să-i dăm crezare lui George Magherescu. În cartea sa *Adevărul despre Mareşalul Antonescu*, fostul apropiat al Conducătorului Statului consemnează reacţia celui pe care în zorii zilei de 7 septembrie 1940 generalul Ion Antonescu l-a împiedicat să ia calea exilului, aşa cum voia, alături de nevrednicul său părinte, fostul rege Carol II, izgonit din ţară de români, şi de ţiitoarea acestuia, Elena Lupescu, obligându-l aproape să urce pe tronul României:

„Condamnaţii aveau dreptul la graţiere. Mareşalul nu a vrut să înainteze cererea către rege. Mama sa, venerabila doamnă Baranga, a făcut-o în numele său. Am aflat aproape imediat cele întâmplate. Regele, pentru a se eschiva de la soluţionarea acelei cereri, a dispărut din Capitală. Iuliu Maniu, în ziua execuţiei, s-a dus la Palat pentru a se prezenta regelui şi a-l convinge să semneze graţierea. Nu l-a găsit. Evenimentele şi-au urmat cursul şi execuţia sentinţei a avut loc în după-amiaza zilei de sâmbătă, 1 iulie 1946".

Şi apoi adaugă, ca o tristă concluzie. „Sentinţa fusese executată. În sfârşit, regele României putea să fie liniştit. Despre aceasta ne asigură fostul său adjutant de pe atunci [colonelul Emilian Ionescu, participant la complotul împotriva mareşalului Antonescu, ulterior colaborator cu regimul comunist – n. n.] în cartea sa *În uniformă pentru totdeauna*, apărută în 1977, cu sfidarea meritului recunoscut pe viaţă drept răsplată a trădării: «Regele, pe tot timpul duratei procesului mareşalului a fost foarte neliniştit. Mereu întreba: *Ce a mai declarat Antonescu?*. El nu s-a liniştit decât atunci când i s-a spus că sentinţa a fost executată»".

(Va urma)

INTERVIU CU SCRIITORUL

Pornind de la cazul Goma

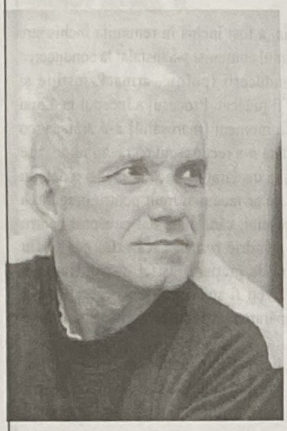

*Scriitorul **Liviu Ioan Stoiciu** (poet, memorialist, romancier, dramaturg, eseist, publicist – tradus în engleză, franceză, germană, spaniolă) a debutat la 30 de ani, în 1980, cu volumul de versuri „La fanion" (Ed. Albatros), pentru care a primit Premiul de Debut al U.S.R., dar a fost primit în Uniune abia după Revoluție, pentru că avea „dosar la Securitate". Ulterior primește Premiul pentru Poezie al U.S.R. pe 1991 („Poeme aristocrate", Ed. Pontica), Premiul „Mihai Eminescu" al Academiei Române pe anul 1996 („Singurătatea colectivă", Ed. Eminescu), premiile ASPRO (Asociația Scriitorilor Profesioniști din România) pe 1996 („Singurătatea colectivă") și 1997 („Ruinele poemului", Ed. Pontica), Premiul de Poezie al U.S. din Republica Moldova pe 1996 („Singurătatea colectivă"), premiile de Poezie ale Asociației Scriitorilor din București pe 1997 („Post-ospicii", Ed. Axa) și 2000 („Poemul animal", Ed. Călăuza), Premiul pentru Dramaturgie al U.S.R. pe 2005 („Teatrul Uitat", Ed. Muzeul Literaturii Române).*

Vocația „fluieratului în biserică" și-a manifestat-o încă de la 15 ani, când, după cum relatează, „am afișat la gazetele de perete ale liceului poeme protestatare și am fost exmatriculat...trei zile". În armată, „am plecat voluntar, întrerupându-mi Facultatea de Filologie, atunci când URSS a intrat cu tancurile în Cehoslovacia". După încheierea stagiului militar, lucrează în mină, la Bălan, unde „am avut de-a face cu securiștii județului Harghita, după ce am scris către «organele centrale» proteste împotriva condițiilor de viață din subteran". Ulterior, lucrează la ziarul românesc din Miercurea Ciuc, unde relatează însă realitățile „din teren" – ceea ce îl implică într-un conflict direct cu Securitatea. Nu a fost membru P.C.R.

Din 1975, când se căsătorește cu fiica unui legionar (Vasile Popa, șef de cuib în Munții Vrancei), devine „ciumat politic", în timp ce la Radio Europa Liberă i se citesc versuri protestatare. La 13 octombrie 1989 semnează, împreună cu Doina Cornea și Dan Petrescu, apelul împotriva realegerii lui Ceaușescu la al XIV-lea Congres. Consecințele? „Domiciliu forțat și pierderea locului de muncă la Biblioteca Județeană. Am încercat să încalc interdicția, să vin la București să semnez un alt protest, al lui Stelian Tănase, dar am fost oprit cu forța în gara din Focșani. Atunci am trimis o scrisoare deschisă prin care ceream înființarea unei Uniuni a Scriitorilor Necomuniști. Pe 5 decembrie 1989 mi s-a înscenat la Focșani un proces public de către Securitate, în fața unei săli arhipline cu activul cultural al județului Vrancea, la care s-a cerut să-mi abjur semnătura de pe acel Apel, să fiu lăsat fără loc de muncă sau, în cel mai bun caz, să fiu trimis la o mină... Totodată, am fost trecut pe o listă neagră națională, a celor ce trebuia să fie lichidați fizic până la sfârșitul lui 1989. Pe 22 decembrie 1989 am fost pus cu forța președintele județului Vrancea de către revoluționari (eram cunoscut de la Radio Europa Liberă) și am devenit automat membru al Parlamentului Provizoriu – poziție din care am plecat definitiv pe 5 martie 1990, scârbit de transformarea FSN în partid și de acapararea structurilor de stat de către neocomuniști, de comuniști și securiști cu pielea schimbată (din martie 1990 am fost ales în lipsă redactor-șef la noul săptămânal al USR, «Contrapunct», unde am publicat pagini întregi și despre crima postcomunistă din 13-15 iunie, din Piața Universității; de altfel, am publicat o carte («Jurnalul unui martor», Ed. Humanitas, 1992) despre aceste evenimente tragice; un an mai târziu, în 1991, mi-am dat demisia din fruntea săptămânalului «Contrapunct», colegii de redacție făcând compromisuri politice, și am venit în redacția lunarei «Viața Românească»".

● La 16 ani de la căderea comunismului, dl. Liviu Ioan Stoiciu este demis de la conducerea revistei *Viața românească* de actualul președinte al Uniunii Scriitorilor, dl. Nicolae Manolescu, pentru odioasa crimă de a-l fi publicat pe Paul Goma! ● Marginalizarea lui Goma e dictată „de sus". Goma este interzis în revistele apărute sub egida Uniunii Scriitorilor. ● Goma a pus sub semnul întrebării legitimitatea morală a elitei românești, și așa ceva nu se iartă. ● Goma calcă pe urmele lui Soljenițîn în reevaluarea istorică a rolului evreilor în impunerea comunismului. ● Nu întâmplător, comuniștii i-au spus lui Goma că e legionar. ● Protestatarii care îi susțin pe Goma și Stoiciu sunt etichetați și ei drept legionari de către președintele Uniunii Scriitorilor, la fel cum îi cataloga Ion Iliescu pe manifestanții anticomuniști din Piața Universității. ● Pentru a ajunge ambasador UNESCO la Paris, Manolescu a înscenat cazul Goma-*Viața Românească*, crezând că astfel i se vor șterge acuzațiile de antisemi-tism. ● În 1977, Goma a fost trădat de scriitorii români din Consiliul Uniunii, care au cerut să fie dat afară. ● Pentru că demască impostura lui Manolescu, Liviu Ioan Stoiciu riscă să rămână fără loc de muncă. ● A-l publica Goma în presa din România post-decembristă se dovedește a fi un act de un curaj nebun, tot atât de sinucigaș ca luările de atitudine ale lui Goma împotriva lui Ceaușescu. ● Cine este omul care, în aceste condiții, a îndrăznit să-l publice pe Goma?

„Marginalizarea lui Goma e controlată *de sus*"

Reporter: Ce v-a determinat să optați pentru publicarea jurnalului lui Paul Goma?

Liviu Ioan Stoiciu: Trăim într-o Românie schimonosită spiritual, cenușie, falsă, cu o elită vândută corectitudinii politice "internaționaliste", care afișează democrația și libertatea pe toate gardurile, dar e incapabilă să-și asume responsabilitățile stricte față de propria conștiință (aceea nepervertită de interese și trădări), față de identitatea noastră specifică și față de personalitățile sale incomode, cu coloană vertebrală. Întrebarea pe care mi-o puneți n-ar avea sens într-o democrație reală: Paul Goma trebuie publicat cu tot ce scrie, fiind o conștiință recunoscută a neamului său, nu e cazul să optăm dacă să-l publicăm. Nu sunt vorbe mari, Paul Goma se identifică azi cu acei români din stratul profund al spiritualității românești, cu statut public, demn, perceput mereu ca nemulțumit și incomod, care se simte dator să spună lucrurilor pe nume, să deschidă ochii puternicilor zilei sau liderilor societății civile și colegilor lui scriitori că sunt lipsiți de clarviziune și că România merge pe un drum greșit (fapt recunoscut de toate sondajele postcomuniste, de altfel). Paul Goma nu e un cârcotaș-mistocar (un Mitică bucureștean), ci un scriitor perfect liber (locuiește la Paris, de unde urmărește în amănunt viața politică, socială și culturală românească), care judecă la adevărata valoare involuțiile românești postcomuniste (e într-un perpetuu exil, ultragiat, pus pe baricade) – ceea ce deranjează la culme. S-a ajuns azi la paroxism: Paul Goma, marele scriitor disident (fost și *actual* disident în România, e de necrezut, la 16 ani de la prăbușirea comunismului!), este interzis tacit în revistele literare ce apar sub egida Uniunii Scriitorilor din România (USR) – rareori se scrie despre opera sa (și atunci depreciativ) și niciodată nu i se publică texte originale. Și nu numai: *mass-media* scrise (publicațiile cotidiene sau neliterare) și audio-vizuale tac și ele, atunci când e vorba de Paul Goma. Excepție fac azi doar ziarul *Ziua* și trei reviste literare independente, fără tiraj: *Jurnalul literar* (București), *Ardealul literar* (Deva) și *Oglinda literară* (Focșani) – vi le redau ca să vedeți cât de gravă e marginalizarea lui Paul Goma, controlată "de sus" (vreau să spun de cei ce controlează lumea, nu numai de cei ce controlează România sau USR). Asta dă de gol și ce se ascunde în spatele chipului deformat al realității românești de azi. În aceste condiții, vă dați seama, am considerat o onoare să-l public pe mai departe pe Paul Goma – mereu l-am publicat. La ziarul *Cotidianul* l-am publicat chiar zilnic, până când am fost înlăturat din redacție pe tăcute de către "cațavencii" de serviciu. Era normal să fiu pedepsit și acolo unde aveam cartea de muncă, mai apoi, la revista literară *Viața Românească* (unde am fost până anul trecut redactor-șef), fiindcă l-am publicat iar pe incomodul Paul Goma cu un jurnal literar, în care făcea praf elita românească, în frunte cu N. Manolescu, dovedită coruptă de putere, de "banii puși la bătaie să cumpere conștiințe". Doar că, lipsiți de demnitate, cei ridiculizați, irresponsabili, în frunte cu N. Manolescu și Comitetul Director al USR (în care sunt recunoscuți "bursieri Soros", responsabilii cu alegerea bursierilor; am citit de curând "Lista Soros" în ziarul *Ziua*, cu bursieri "portocalii" nelipsiți de pe listele a tot felul de "proteste civice postcomuniste", și până la foști propagandiști PCR, scriitori, chiar membri ai CC al PCR sau foști colaboratori ai Securității!) l-au acuzat abrupt pe Paul Goma de... antisemitism – eticheta de antisemit aducând automat blamul public... O mizerie de nedescris, pe care eu o voi condamna în veci. Paul Goma și-a păstrat mereu independența și curajul de se exprima fără menajamente, ocupându-se inclusiv de teme tabu, precum aceea legată de evreii români compromiși de colaborarea lor condamnabilă cu partidul unic și Securitatea.

„În USR nu s-a făcut nici un pic de curățenie morală"

Rep.: Ce vă apropie (etic și/sau estetic) de Goma?

L.I.S.: Paul Goma e printre prea puținii mari scriitori români care și-au respectat condiția de a avea și obligații morale, etice, în numele colectivității, nu numai obligații estetice, individualiste. El n-a crezut în basmul lui N. Manolescu, că scriitorul român a rezistat prin cultură. Să fim serioși, scriitorul român a rezistat în majoritate prin lașitate, și atât. Paul Goma a contestat sistemul comunist, pe față. Cei prea puțini

☛

LIVIU IOAN STOICIU

care au scos capul şi s-au opus dictaturii comuniste sunt azi asupriţi de majoritatea oportunistă a scriitorilor. E stupefiant că după 16 ani de la înlăturarea oficială a comunismului nu s-a făcut nici un fel de curăţenie morală în USR şi că Paul Goma, singurul scriitor român de care ţine seama cu adevărat străinătatea (vezi dicţionarele de literatură universală), e pus la index de USR şi de către preşedintele ei, N. Manolescu! Ba mai rău, profund nedrept şi tendenţios, Paul Goma e acuzat de antisemitism! Numai în România e posibilă o asemenea execuţie publică, ştiindu-se că un scriitor, inclusiv în jurnalele sale, are totală libertate să se exprime după propria voinţă, dincolo de orice lege restrictivă a corectitudinii politice de la un moment dat... Vă daţi seama, de Paul Goma mă apropie totul (excesele domniei sale intră în regula jocului), cred în condiţia sa misionară, de a deschide ochii lumii căreia îi aparţine, inclusiv asupra abuzurilor politice. Fără scriitori ca Paul Goma, literatura română ar fi o mare de caractere viciate, contemplative, pasive, visătoare, "izolate în turnul de fildeş", rupte de realitate, fără coloană vertebrală, care ar trăi într-o lume paralelă faţă de cititorii lor... În galeria "Marilor Români" (de care se face mare caz acum, când vă răspund; e o nouă întreprindere de tembelizare românească, fără criterii şi de necontrolat public, temându-mă sincer de rezultat, care va fi sigur în spiritul "corectitudinii politice") n-ar trebui să lipsească Paul Goma, domnia sa depăşindu-şi condiţia de mare scriitor.

„Goma a pus sub semnul întrebării legitimitatea morală a elitei româneşti"

Rep.: În prezent, avem de-a face cu o campanie anti-Goma?

L.I.S.: Indiscutabil, e o campanie – condusă în numele corectitudinii politice. Paul Goma a dat în judecată, pentru calomnie, toate numele publice care l-au etichetat drept antisemit (repet, în mod iresponsabil). În timp, s-a demonstrat că e o campanie împotriva lui Paul Goma, împotriva staturii sale intransigente, pentru compromiterea autorităţii sale. Fiindcă Paul Goma devenise un "guru credibil" al eticului românesc şi al radicalizării discursului anticomunist, era de aşteptat să se ajungă până aici, să se încerce "închiderea gurii" lui, cu orice preţ, inclusiv prin calomnierea sa. Personal, regret că în acest joc degradant s-au implicat şi N. Manolescu şi acea parte a scriitorilor români care serveşte fără discernământ abuzurile celor ce promovează din străinătate „corectitudinea politică", fără nuanţe. Paul Goma a pus sub semnul întrebării legitimitatea morală a elitei româneşti (elită cumpărată cu o funcţie înaltă sau cu o bursă în Occident), dovedită necompetitivă, şi aşa ceva nu se iartă. "Revoluţiile portocalii" din fostele ţări comuniste (fie şi din spaţiul URSS) au dat de gol şi mecanismul vânzării conştiinţelor naţionale (conştiinţe din rândul societăţii civile, plătite să manipuleze populaţia de rând) în numele "schimbării şi reformei" (profitabile Marilor Puteri, care găsesc în ele noi pieţe de desfacere, "democraţia importată" nefiind chiar pentru căţei)...

Rep.: Cine credeţi că orchestrează această campanie?

L.I.S.: "Internaţionalismul" postcomunist, adepţii globalismului economic fără condiţii şi ai multiculturalismului minoritar, care nu mai dau doi bani pe valoarea umană în general şi pe identitatea înnăscută, în particular. Totul trebuie să fie o apă şi un pământ, ca să poată să fi condusă mai uşor prostimea... Cine? Cei ce conduc lumea, în secret sau pe faţă... Teoria "aleşilor de către Dumnezeu" (exclusivişti şi intoleranţi, dar solidari între ei, cum să nu învingă?) are aplicare în practică. Mesajele subliminale (de care se vorbeşte în televiziune) sunt făţiş afişate în politică, ei au impus legi (neuitând suferinţele îndurate de strămoşii lor, dar refuzând să le egaleze cu cele provocate de genocidul comunist) prin care trebuie să le recunoaştem ascendentul divin...

Rep.: Avem de-a face cu un alt Paul Goma după decembrie 1989 ?

L.I.S.: Aceasta e şi întrebarea care se pune în legătură cu marele disident rus Aleksandr Soljeniţîn (să rămân doar la exemplul lui, pe urmele căruia Paul Goma a călcat sever, inclusiv în cazul reevaluării istorice a rolului evreilor în impunerea comunismului). Paul Goma trăieşte în Occident, are perspectiva critică a neajunsurilor democraţiilor occidentale, "gândeşte cu capul său, nu cu al altora" şi e un sceptic, nu crede nici măcar în determinismul divin (de o rasă sau alta), darămite în determinismul indus de Marile Puteri ale

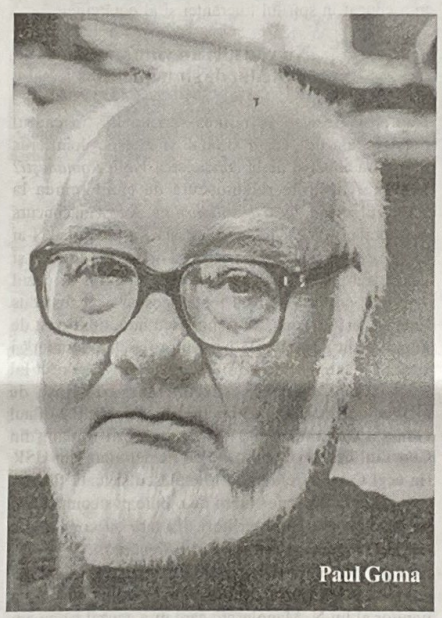

Paul Goma

secolului trecut şi ale celui actual. După ce a plecat din România şi-a apăsat discursul anticomunist şi a căutat originile răului comunist, care nu se mai termină, care se reînnoieşte, îşi schimbă pielea (năpârleşte când şi unde te aştepţi mai puţin), să-l înţeleagă şi să-l distrugă. Nu întâmplător i s-a spus de către comunişti că e legionar, când a luptat în ţară cu comunismul – legionarii au fost primii care au înţeles rolul nefast al comunismului. Absolut revoltător e că azi i se spune că e antisemit, numai fiindcă a îndrăznit să-i dea de gol pe evreii care au importat comunismul în ţară (de la partidul unic, la Securitate, ca ideologi) şi au fost şi ei unelte practice ale comunismului represiv în România (şi Basarabia). Sau fiindcă a cerut să se recunoască genocidul comunist (la care au contribuit şi evrei; fără să generalizăm), nu numai genocidul împotriva evreilor (la care au contribuit şi români; fără să generalizăm), fiindcă oricum istoria nu poate fi schimbată şi într-o zi adevărul iese singur la lumină, chiar dacă azi e ţinut sub obroc, "interpretat" după placul vremurilor conformiste... Paul Goma a fost mereu liber, o fire de luptător, care nu ţine cont de tabuuri, nici măcar de cele inventate de "democraţiile occidentale" în favoarea minorităţilor de tot felul, cărora li se trece cu vederea ceea ce nu i se trece majorităţii. La 70 de ani cu o minte clarvăzătoare, marele scriitor Paul Goma rămâne şi un reper moral, cu care scriitorimea română nu se va mai întâlni – şi cu toate acestea (sau poate tocmai de aceea) Paul Goma "e ţinut cu capul la cutie" în literatura română (literatură care refuză în continuare să se reevalueze şi etic). Înţelept, Paul Goma îşi respectă condiţia, îşi duce crucea în singurătate, izolat. Sper să aibă parte măcar de o posteritate pe măsură, dacă în timpul vieţii e blamat de confraţii săi.

Rep.: Pe cine continuă să incomodeze Paul Goma?

L.I.S.: Toate spiritele conformiste sunt incomodate de Paul Goma. Ca şi cei ce nu iubesc adevărul, care o scaldă de pe o zi pe alta, speriaţi de bombe, atenţi să fie corecţi politic, să nu deranjeze, să supravieţuiască – pe cât de neimplicaţi, pe atât de nedemn. Să nu cumva să îndrăzneşti să le pui oglinda în faţă scriitorilor români şi să le spui că lasă de dorit din mai multe punte de vedere, că devii duşmanul lor de moarte. E de necrezut, adversarii imorali ai lui Paul Goma sunt cei din elita care "pupă papucii" puternicilor zilei, mereu schimbaţi. E dezolant să vezi că Paul Goma e făcut albie de porci de liderii arivişti ai „corectitudinii politice". Azi nu atât politicienii (care sunt conştienţi de nuanţele corectitudinii politice, aplicabile de la caz la caz, nu la grămadă) sunt duşmanii lui Paul Goma, cât personaje fără scrupule, scoase parcă din culisele lui I. L. Caragiale (care domină societatea de azi), personalităţi publice cu caracterul în schimbare (după interese), care vor putere cu orice preţ... Noua generaţie, care n-are nici prejudecăţi postcomuniste, va trebui să-l reconsidere pe Paul Goma şi să-i ridice statuia pe care o merită.

Rep.: Cum vă explicaţi că Paul Goma – cel mai vehement şi mai curajos opozant al regimului Ceauşescu, care a atacat frontal Securitatea – se situează într-o radicală opoziţie şi faţă de elitele politice, intelectuale, literare post-decembriste?

L.I.S.: Explicaţia elementară e că Paul Goma e singurul scriitor liber cu adevărat din România, care n-are nimic de pierdut şi de câştigat din poziţia sa. Paul Goma a impus adevărul său în relaţiile cu această lume românească nedispusă să-l accepte, l-a pus pe hârtie, l-a scris şi l-a vorbit. Bineînţeles, adevărul lui Paul Goma nu convine, adeseori domnia sa "dă cu parul", nu iartă pe nimeni (nici pe domnia sa), e convins că menirea sa este să îndrepte ce se mai poate îndrepta... Că nu e crezut, că e executat public pentru ce afirmă, că e arătat cu degetul ca un blasfemiator, ăsta e destinul său. Vehemenţa lui Paul Goma îi face pe cei ce-l prigonesc şi mai puternici, azi ca şi ieri (atâţia au profitat de pe urma acestei vehemenţe, să se caţere în funcţii-cheie; asta fiindcă structurile de putere stau în mâinile celor care abuzează) – normal ar fi să vină şi ziua "răzbunării", când i se va da dreptate numai lui Paul Goma şi nu se va mai pune la bătaie sintagma cu "au dreptate toţi, nu numai Paul Goma". E prea departe această zi? Cu atât mai rău pentru România... Paul Goma e din a doua parte a secolului trecut până azi un opozant credibil, printre prea puţinii români care au avut ceva de spus zi de zi, şi care au contat, încălcând toate regulile şi tabuurile comuniste şi postcomuniste – şi de aceea el e ţinta. Paul Goma a reuşit să intre (ca şi Soljeniţîn) în dizgraţia "Guvernului Mondial" – nu? Umorul nu strică în asemenea context, Guvernul Mondial este clonat la Bucureşti, în mizerie...

„Pentru a ajunge ambasador UNESCO, Manolescu a inventat «cazul Goma»"

Rep.: Este Goma antisemit? De ce a ajuns să fie catalogat astfel? *Cui prodest*?

L.I.S.: Nu numai că Paul Goma nu e antisemit, dar nici un scriitor nu poate fi antisemit în opera sa literară. Degeaba se tot dau de ceasul morţii detractorii lui Paul Goma "să-l înfunde" cu această calomnie, degeaba se face referire la legea împotriva însemnelor fasciste şi antisemite... E o prostie. Poţi critica politica

(continuare în pag. 11)

Interviu cu scriitorul Liviu Ioan Stoiciu

Pornind de la cazul Goma

(urmare din pag. 11)

românească sau americană, poți fi adică etichetat drept antiromân sau antiamerican de către poliția ideologică de azi, dar nu poți critica politica Israelului (ceea ce a făcut Paul Goma în jurnalul literar pe care i l-am publicat în revista *Viața Românească*), deoarece devii automat... antisemit! Sper din toată inima să câștige Paul Goma procesul de calomnie deschis împotriva celor ce l-au etichetat drept antisemit. Și eu l-am rugat să o facă, să deschidă un proces public, să se înceteze o dată cu această amenințare cu intrarea în pușcărie fiindcă îți permiți să ai o opinie, într-o țară în care Constituția stipulează libertatea de expresie. Este condamnabil că Uniunea Scriitorilor se pretează la asemenea mârșăvie, de linșare a unui mare scriitor disident, etichetându-l drept antisemit. Cum e posibil ca tocmai conducerea USR să transforme în delict penal o opinie a unui scriitor? După cum aștept să aplaud sentința prin care se va da câștig de cauză celor de la ziarul *Ziua*, care au fost acuzați de antisemitism de către „cei 18" calomniatori din "societatea civilă" (printre ei și scriitori; cam aceiași semnatari-calomniatori ai lui Paul Goma). Știți, redactorii de la *Ziua* au fost acuzați de antisemitism și fiindcă au publicat protestele lui Paul Goma!

Rep.: *Cine și de ce s-a sesizat din partea comunității evreiești în „scandalul Goma"? Dumneavoastră ați fost acuzat că sunteți „legionar" și „antisemit"?*

L.I.S.: N-a fost nici o sesizare oficială a comunității evreiești. Un fost colaborator al foii Securității (*Săptămâna* lui Eugen Barbu), pe nume H. Zalis, a făcut o delațiune ordinară către USR, pentru a se acoperi incalificabila înscenare a condamnării revistei *Viața Românească*, peste noapte acuzată că promovează antisemitismul, deoarece l-a publicat, în numărul ei 6-7 de anul trecut, pe Paul Goma cu câteva pagini de jurnal literar (care cuprindeau luna ianuarie 2005). Spun înscenare, fiindcă între timp am înțeles ce s-a întâmplat la sfârșitul lunii august 2005, de fapt. De un an N. Manolescu se tot chinuia să fie numit ambasador UNESCO (propus de fostul președinte al USR, Eugen Uricaru, care era și secretar de stat la MAE; ați aflat, între timp Eugen Uricaru a pierdut procesul împotriva CNSAS, demonstrându-se că a făcut poliție politică; adică a fost un turnător). Cum N. Manolescu era pe lista antisemiților (etichetă pusă pe nedrept, după ce N. Manolescu a cerut într-un articol să se recunoască și holocaustul comunist) în scriptele celor ce conduc lumea, dosarul său nu era aprobat... Așa că N. Manolescu, victimă a ambițiilor sale de preamărire, a găsit de cuviință să înșeneze cazul Paul Goma-*Viața Românească*-antisemitism (care s-a lăsat cu demiterea mea din funcția de redactor-șef adjunct; practic, eram redactor-șef, deoarece redactorul-șef era ambasador din 2001 la Atena și postul său de la revistă nu mai era retribuit), să-și spele păcatele. Crezând că dacă-l înfierează pe Paul Goma ca antisemit, se vor uita acuzațiile de antisemit la adresa sa, aduse de comunitățile evreiești din țară și din lume. O incalificabilă demisie morală a lui N. Manolescu, care a revoltat o lume întreagă, Paul Goma ieșind și mai întărit din această încercare. Cum era de așteptat, Paul Goma continuă să fie interzis în România, în timp ce N. Manolescu a fost numit ambasador UNESCO la Paris – operațiunea sa de prostire a reușit... Incredibil de jenant și dezonorant, N. Manolescu a mers până acolo încât i-a acuzat public și pe sutele de semnatari ai protestului că sunt... legionari și antisemiți! Altfel, nici N. Manolescu, nici altcineva din Comitetul Director al USR n-a îndrăznit să mă eticheteze drept "legionar" și "antisemit"! Am fost acuzat că l-am publicat pe Paul Goma, nu că sunt "legionar" sau "antisemit". Le-am atras atenția la toți că vor primi un pumn în plină figură dacă mă vor eticheta astfel, fiindcă eu n-am răbdare să pierd vremea la tribunal, să-i dau în judecată pentru calomnie – cu atât mai mult cu cât revista *Viața Românească* a fost deschisă tuturor scriitorilor, inclusiv delatorului H. Zalis... Eu am fost găzduit în liceu de o familie de evrei la Adjud (locuiau în casa mea părintească,pe când familia mea domicilia într-un canton CFR), am numai cuvinte de recunoștință la adresa ei, cu ea am mâncat cele mai bune bucate și ea m-a educat în spiritul toleranței și al curățeniei...

„Nu văd nici un viitor, sunt obsedat de sinucidere"

Rep.: Care este atitudinea scriitorilor, în cadrul breslei, față de „cazul Goma" și față de demiterea d-voastră abuzivă de la conducerea *Vieții Românești*?

L.I.S.: Atitudine recunoscută de când lumea la scriitorul român: *lipsă de solidaritate*. A fost un concurs de morală publică, pe care breasla l-a pierdut... N-ai ce să-i ceri acestei bresle care s-a hrănit din lașitate și tăcere subînțeleasă. Abuzul a fost flagrant în cazul *Vieții Românești* – și cu toate acestea el a fost dus liniștit până la capăt, N. Manolescu nu a ținut cont de nimic, orbit de pofta de parvenire (ca "ambasador" i se pare maximum de profit) și de ura sa la adresa lui Paul Goma, care nu i-a iertat niciodată lipsa de clarviziune, atacându-l în publicistica sa. Știți că Paul Goma a fost trădat în 1977 de scriitorii români din Consiliul USR, care au cerut să fie dat afară din USR (în acel Consiliu era și N. Manolescu și toată floarea cea vestită a viitorilor lideri de opinie postcomuniști). În 2005, prea puțini scriitori din țară au condamnat execuția publică la adresa *Vieții Românești*, la adresa lui Paul Goma și a mea (ei au semnat Protestul public de care vă pomeneam; las la o parte infantilismul public jignitor al lui N. Manolescu, care m-a acuzat că eu am adunat semnăturile pe acel Protest; Protest inițiat și definitivat în exclusivitate de scriitorul Dan Culcer, publicistul Valerian Stan și istoricul Mircea Stănescu; le mulțumesc și pe această cale, au dat un exemplu de demnitate publică, nesperată pentru "românul adormit pe picioare de azi, indiferent și fără mustrări de conștiință", ca și pentru scriitorul român fără coloană vertebrală, căruia nu i-a venit să creadă că au fost și colegi care au protestat împotriva abuzurilor lui N. Manolescu, un zeu postcomunist). Sigur, eu îmi merit soarta, trebuia să fiu pedepsit deoarece am îndrăznit să-l public pe Paul Goma-cel-interzis de postcomuniștii din literatura română, dar... ce vină a avut *Viața Românească*, să fie dezavuată? Și de ce lui Paul Goma trebuia să i se pună anatema de antisemit? Sunt profund dezamăgit de continua involuție a conștiinței de persoană publică la scriitorul român.

Rep.: Este adevărat că se fac presiuni asupra d-voastră, chiar și după demiterea din funcția de redactor-șef adjunct, pentru a părăsi redacția *Vieții Românești* ?

L.I.S.: Mai nou, N. Manolescu, în fața Consiliului USR, mi-a sugerat să-mi dau demisia din redacția *Viața Românească* – fiindcă vrea, să instaleze un nou redactor-șef, pe motive politice. Adaug ultima amenințare a lui N. Manolescu: "Ferească Dumnezeu să ajungi să vii să-mi ceri mie un loc de muncă!"... I-am răspuns că mai bine îmi pun funia de gât decât să ajung la mila lui! Nu mă impresionează nimeni și nimic pe lumea asta dintre muritorii de rând (fie ei și șefi ai șefilor). Cât o mai vrea Dumnezeu să mă țină pe aici, voi reacționa dur împotriva tuturor celor ce abuzează de destinul lor norocos...

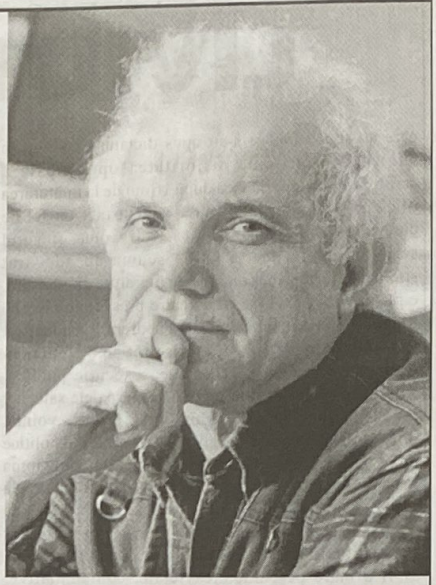

Rep.: Când președintele Uniunii Scriitorilor v-a înmânat premiul acesteia pentru dramaturgie, ați declarat că trăiți în plin absurd. De ce?

L.I.S.: Nicolae Manolescu nu mi-a înmânat nici un premiu, era doar un prezentator al Galei Premiilor USR: probabil că a fost în pericol să cadă de pe picioare când a auzit cine e premiantul. Premiul mi-a fost înmânat de Mircea Ghițulescu; el a tăiat plicul închis, în care era trecut numele celui premiat (premiile au fost hotărâte de un juriu de cinci critici, cu o oră înainte de Gală; Nicolae Manolescu s-a jurat că nu știe cine sunt premiații și a jucat perfect acest rol). Am declarat că trăiesc în plin absurd fiindcă știam că nu am nici o șansă să depășesc noua cumpănă din viața mea, intrat cum eram în dizgrația totală a conducerii USR în urma "Cazului *Viața Românească*-Paul Goma-antisemitism" – fiind asigurat de binevoitori că voi fi îngropat de viu în literatura română, fiindcă N. Manolescu "e răzbunător, nu te iartă pentru ce i-ai făcut"! Nu puteam să cred că destinul meu prăpăstios e în stare să-mi ofere o fereastră de supraviețuire într-o lume literară sălbăticită, sufocată de aroganță, abuzuri, exclusivism, intoleranță (e adevărat, în aceeași zi a premierii am aflat că fiul meu a dat faliment și că are "creditori la ușă"; așa sunt eu făcut, nu pot să mă bucur de nimic). Pesimist cum sunt că avem cu toții loc în literatura română, am fost consternat să aflu că sunt premiat. Aștept ziua când Uniunea Scriitorilor, conducerea ei va fi în stare să-l premieze pentru întreaga operă pe Paul Goma, cu inima deschisă – abia atunci voi considera că s-a făcut dreptate. Dar voi apuca eu această zi?

Rep.: Cum vă vedeți viitorul?

L.I.S.: Nu văd nici un viitor pentru mine, de șase ani sunt obsedat de sinucidere (nu mă mai pot motiva să continui). Nu mă mai interesează viitorul. Aș fi fericit să apuc (dar n-o să trăiesc eu atât de mult!) să văd că România are în sfârșit noroc de un conducător clarvăzător, care să țină cont de interesele românilor, nu de interesele lui personale sau de interesele Marilor Puteri. Toată viața am fost un naiv, care s-a luptat cu morile de vânt. Mereu în opoziție, am avut parte numai de prejudicii. Dar nu mă plâng, observ numai că a trecut viața și că nu m-am ales decât cu prea puțin, chiar dacă mi-am făcut datoria nu numai față de mine însumi (am avut o familie, un copil, o casă; am publicat mai multe cărți, bine primite de critică, unele premiate; am fost pe baricade, nu am stat deoparte la o adică, mi-am respectat statutul de persoană publică, "la nivelul meu", onest).

25 iunie 2006. București

Interviu realizat de

Traian Călin UBA

MIRCEA ELIADE ŞI MOMENTUL „CRITERION" (1934-1935) (III)

2. Atmosfera epocii, în paginile revistei

Semnalăm importanţa faptic-documentară – inclusiv sub aspectul atitudinii civice a autorilor – pe care o au „notele" cuprinse în finalul fiecărui număr de revistă, sub titlul generic: „... şi câteva puncte de vedere". Atenţie, aici nu poate fi vorba despre un singur punct de vedere, care – aşa cum se ştie – nu este un orizont! Tinerii oameni de cultură de la CRITERION – formaţi la un nivel de pregătire filosofică greu de egalat şi acum, la aproape 15 ani de la rotaţia din decembrie 1989 – au în modul cel mai clar conştiinţa necesităţii diversităţii opiniilor şi dau viaţă unui mod democratic al discursului jurnalistic, exemplificând o maieutică a respectului reciproc al opiniilor divergente şi chiar adverse, pe temeiul primatului spiritualităţii. Ei iau foarte în serios această rubrică finală, adesea acoperind două pagini din cele şase ale întregii publicaţii. Punctele de vedere alcătuiesc, după cum le sună şi numele, orizontul de abordare al grupării gânditorilor români ce dau viaţă revistei. Notele de la sfârşitul revistei (ce includ şi ceea ce astăzi numim „revista revistelor"), semnate de toţi redactorii, sunt scrise cu evasi-completă cuprindere a evenimentelor majore, acoperind adică ariile existenţiale principale, încât îi oferă cititorului interesat posibilitatea unei abordări panoramice – din unghi economic, politic, social-cultural – a realităţii şi actualităţii momentului.

În Numărul 2, apărut la 1 noiembrie 1934, la pagina 6, Mircea Vulcănescu semnează, folosind iniţialele numelui, o notă-comentariu despre reacţiile nu doar ale unei singure "părţi a presei" (ca să folosim o celebră sintagmă de azi) provocate de apariţia. Câteva observaţii desprinse de aici, în folosul cunoaşterii contextelor, ni se par de cert interes: „Prin faptul că revista noastră poartă numele unei foste asociaţii a «tinerei generaţii», apariţia ei a stârnit cele mai variate răstălmăciri şi comentarii. Unii, nevoind să ţină seamă de avertismentul nostru, s-au întristat de apariţia revistei, ca la învierea unui spirit de a cărui moarte se bucuraseră-n zadar. Alţii, numărând care şi câţi din membrii asociaţiei se regăsesc în redacţia revistei, s-au necăjit că grupul celei din urmă e nereprezentativ pentru cea dintâi. Alţii s-au bucurat dimpotrivă, la gândul că în revistă, asociaţia nu supravieţuieşte decât prin nume. Unii au contestat revistei, ca şi asociaţiei, orice temeiu de existenţă. Alţii s-au bucurat că revista va clarifica lucrurile pe care le-a încurcat asociaţia fostei «tinere generaţii». Alţii s-au întristat dimpotrivă că revista distinge şi separă, acolo unde generaţia îşi propusese să se afirme unită. În sfârşit, unii au învinuit şi unii au lăudat revista pentru că ar reprezenta tendinţe fascizante, aşa cum alţii lăudaseră ori învinuiseră altădată asociaţia de bolşevism, pentru că discuta pe Gide şi pe Lenin. [...] Convinşi de necesitatea făptuirii lămurite, în deplină cunoaştere a împrejurărilor şi a ţintelor urmărite, câţiva din membrii fostei asociaţii s-au gândit să transforme tribuna de odinioară într-o revistă, a cărei menire să fie încercarea de a filtra prin raţiune toate îndemnurile vremii lor. Aşa se explică apariţia revistei".

Necesare luări de poziţie, explicaţii, precizări, din care putem recunoaşte esenţa unui crez, acela al *primatului etic şi spiritual în desfăşurarea actului jurnalistic*, aşa cum îl practicau membrii „fostei «tinere generaţii»", concepând spiritualitatea ca valoare ontologică şi, deci, ca armură în lupta lor de apărare a omenescului ameninţat cu degradarea prin materialism, determinism, freudism, reducţionism al „luptei de clasă" ş.c.l., elemente ale ideologiei marxiste aflate în plin marş agresiv, de cucerire a conştiinţelor (să nu uităm: pe cele pe care nu a reuşit să le convingă sau să şi le facă asociate, le-a exterminat fizic, după preluarea puterii politice!): „Între asociaţia Criterion şi revista cu acelaşi nume nu e decât o legătură de titulatură dar această titulatură exprimă acelaş ideal de selecţie a valorilor pe care unii din membrii trecutei asociaţii au încercat să-l realizeze acolo şi pe care încearcă să-l continue aici. Asociaţia Criterion era o încercare de manifestare în comun a tinerei generaţii, o tribună, ci nu un curent, sau o doctrină. Ea reunea tineretul de orice opinii, doritor să discute împreună problemele vremii, cerându-i o singură condiţie: respectul opiniilor potrivnice, ca manifestări ale gândului, chiar când nu erau împărtăşite. Asociaţia îşi închipuia că divergenţele de păreri nu înlătură cu necesitate stima reciprocă".

De remarcat acest veritabil Cod al Onoarei, aplicat de Generaţia '27 inclusiv în comportamentul publicistic – practici ce au fost cu barbarie spulberate, chiar ca „închipuiri", de cruda realitate a politicilor consecutive acestui climat interbelic românesc ce se afla, până la sfârşitul celui de-al treilea deceniu al veacului al XX-lea, încă în faza sa profund democratică, cel puţin sub aspectul libertăţii de expresie: „Deasupra deosebirilor de păreri, tineretul credea că poate dura o prietenie care să servească de cadru material şi spiritual unei clarificări oneste a problemelor în faţa opiniei publice. Împrejurările intervenite între timp, accentuarea conflictelor ideologice şi politice între diferitele fragmente ale tinerimei româneşti, au arătat ce era iluzoriu într-o asemenea încercare. Ceea ce era posibil în 1931, nu mai e posibil în 1934. Ideia care a generat asociaţia Criterion, nu mai putea strânge laolaltă totalitatea membrilor tinerei generaţii. În conflictul activist şi politic dintre «dreapta» şi «stânga» care a despărţit tineretul românesc, postulatul primatului gândirei înceta de a mai fi un cadru posibil de manifestare pentru oameni care refuzau să stea de vorbă între dânşii. Aşa s-a sfârşit cu asociaţia Criterion. Nu s-a sfârşit însă şi cu cei care persistă a crede, împotriva lui *politique d'abord*, în primatul spiritualităţii".

Primatul spiritualităţii, al „gândului", se vădeşte ideea-forţă a Generaţiei '27, în speţă a redactorilor de la *Criterion*, idee la care nu se poate renunţa, cu toate neajunsurile generate de imixtiunea în forţă a politicului („ideologiile") pe care această obsesie superioară le antrenează, după apariţia revistei: „Firesc că noul grup nu mai reprezintă ansamblul tinerei generaţii şi nici nu este o tribună liberă pentru orice fel de manifestare. De el s-au îndepărtat de la sine, toţi cei care nu cunosc existenţa unui plan comun de discuţie cu adversarii lor, toţi cei care refuză primatul gândului. [...] În sfârşit, s-au îndepărtat toţi aceia – ori care ar fi valoarea lor creatoare – care nu păstrează, în stilul lor de manifestare, acel minimum de respect şi condescendenţă faţă de ceilalţi, fără de care colaborarea intelectuală devine imposibilă. Revista *Criterion* nu e deci revista unui grup de tendinţe ideologice comune, ci revista unui grup, rămas pe vechile lui poziţii, care crede că pentru lămurirea tuturor problemelor, instrumentul principal de lucru e discuţia, gândirea reflexivă, confruntarea conştiincioasă a faptelor şi a pretenţiilor şi a faptelor cu pretenţiile".

În concluzie, revista este un laborator publicistic, conservator prin păstrarea opiniilor tradiţional-naţionesciene ale întemeietorilor asociaţiei şi democrat prin libertatea asumată a opiniilor independent exprimate în paginile periodicului *Criterion*, cu intenţia declarată de a fi continuatoarea tradiţiilor respective şi totodată a direcţiei fostei reviste a profesorului Motru, *Ideea europeană*, care îşi încetase apariţia: „Revista Criterion nu reprezintă deci decât o metodă. Niciunul dintre colaboratori nu vorbeşte în numele grupării, ci fiecare în numele lui. Dacă au luat numele fostei asociaţii şi haina fostei *Idei europene*, au făcut-o, ca un omagiu, pentru două direcţii faţă de care s'ar dori în continuitate".

Pentru a înţelege ce doreau să continue criterioniştii în revista lor, despre *Ideea europeană* trebuie spus că apăruse la Bucureşti, săptămânal, apoi lunar, de la 25 iunie 1919, la 1 iulie 1928, în Editura „Noua Revistă Română", de sub conducerea lui C. Rădulescu-Motru, cu nota iniţială: „Ideea europeană este un organism independent, având ca scop să informeze publicul românesc asupra curentelor de idei şi transformărilor sociale din Europa, interpretând totodată, cu obiectivitate, pe cele din cuprinsul românesc"; iar în articolul intitulat chiar "Ideea europeană", scopul publicaţiei este clar exprimat: „*Ideea europeană* va avea să ţină vie, în conştiinţa publicului nostru, această comunitate sufletească de la baza civilizaţiunei europene [...] De ce noi, românii, să ieşim din marele război, înjosiţi la rangul de colonie culturală a unui popor, fie cât de puternic şi de glorios acel popor? Am luat parte la un mare război, în care ni se spune că am servit cu folos cauza Europei, atunci să ni se lase cel puţin dreptul să deschidem culturii noastre o îndrumare liberă în orizontul cel larg al **Ideii europene**".

„Cultura noastră trăieşte, în genere, sau prea mult într-un fel de provincialism leneş sau prea mult într-o actualitate străină, necontrolată, capricioasă. Avem nevoie de o temeinică aprofundare a marilor opere, care sintetizează tot ce-i mai nobil în aspiraţia umană", citim într-o notiţă semnată „P.C.", în care este lăudată „gruparea de înaltă intelectualitate, Poesis, care nu mult după războiu ne-a adus o preocupare pentru cultura superioară şi unde conferenţiau T. Vianu, Ion Pillat, Ion Sân Giorgiu, Al. Marcu, Ion Marin Sadoveanu".

Desigur, articolele de fond şi oricare altele exprimă ceea ce am numit „atmosfera epocii", dezvoltând aspectele, considerate de autorii lor ca fiind de maximă actualitate şi implicită importanţă. Prezentul, perceput ca sfârşit de epocă istorică, este, pentru Petru Comarnescu (autorul articolului ce deschide primul număr al revistei, cu titlul: "Dezacordul dintre adevărurile spiritului şi fenomenele prezentului" şi un subtitlu baroc, sau cronicăresc-medieval, care desluşeşte dilemele resimţite: "Despre un prim aspect al dramei şi îndoielilor cugetătorului voitor de bine faţă de iraţionalitatea vieţii contemporane, pornită totuşi spre un chip nou de credinţă şi creaţie, şi despre rostul acestui cugetător faţă cu forţele ce simbolizează revărsarea naturii peste hieraticele monumente ale culturii"), un amalgam al contrariilor perceput dureros, ca ruptură interioară: „timpul nostru, această răscruce la care faţă-n faţă se află practicile şi ideile cele mai opuse, credinţele şi soluţiunile cele mai contradictorii, hărăzeşte omului gânditor şi voitor de bine un conflict de-o tristă grandoare". Este ceea ce vom găsi în miezul conflictului psihologic al romanului *De două mii de ani* al lui Mihail Sebastian, conflictul din miezul epic şi al câtorva dintre romanele lui Mircea Eliade. *(Va urma)*

Mihai POSADA

(din studiul *Opera publicistică a lui Mircea Eliade*)

ACHITAREA LUI GRIGORE OPRIȚĂ

Este îndeobște cunoscut în mediile de dreapta procesul politic intentat lui Grigore Oprițã de către Procuratura din Brașov, la sfârșitul anului 2002. Procesul respectiv era o acuzare directă adusă acestuia, dar și Mișcării Legionare, mai precis ideologiei, doctrinei și metodologiei ei. Iată că în final Curtea de Apel Brașov l-a achitat pe inculpat și a stabilit deplina legalitate a Mișcării Legionare în noul context politic românesc. Sentința de achitare, atacată cu recurs de Procuratură, la Înalta Curte de Casație și Justiție, a rămas definitivă prin Decizia nr. 1046 /17.02.2006. Am socotit de folos să reproducem aici părți ample din acest important document juridic. ***(Puncte cardinale)***

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL BRAȘOV
Secția Penală

DECIZIA PENALĂ NR. **248/Ap** DOSAR NR. **49/P/Ap/2005**

Ședința publică din 19 septembrie 2005

PREȘEDINTE: Vasiliu Alexandru - judecător;
Gheorghe Radu – judecător; Cristina Dănescu - grefier

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, Ioan Cîrlan, procuror în cadrul parchetului de pe lângă Curtea de Apel Brașov.

CURTEA,

1. Constată că, prin sentința penală nr. 292/2003, pronunțată de Tribunalul Brașov, s-a dispus în baza art. 317 Cod Penal, condamnarea inculpatului Oprițã Grigore, la 2 ani și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de propagandă naționalist-șovină. În baza art. 4 din Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 31/2002, a condamnat pe același inculpat la 2 ani și 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de răspândire, vânzare, confecționare, precum și deținere în vederea răspândirii de simboluri fasciste, rasiste și xenofobe.

A aplicat pedeapsa cea mai grea, de 2 ani și 6 luni închisoare, în baza art. 86/1 și art. 86/2 Cod Penal.

A dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere pe durata termenului de încercare de 6 ani și 6 luni, în baza art. 86/3 alin. 1 Cod penal. Pe durata termenului de încercare inculpatul trebuie să se supună următoarelor măsuri de supraveghere: a) să se prezinte la termenele fixate de către Serviciul de Reintegrare Socială și Supraveghere de pe lângă Tribunalul Brașov; b) să anunțe, în prealabil, orice schimbare de domiciliu, reședință sau locuință și orice deplasare care depășește 8 zile, precum și întoarcerea; c) să comunice și să justifice schimbarea locului de muncă; d) să comunice informații de natură a putea fi controlate mijloacele lui de existență. În baza art. 86/4 Cod Penal, s-a atras atenția inculpatului asupra condițiilor revocării acestui beneficiu al suspendării executării pedepsei sub supraveghere.

În baza art. 1, 2, 4 și 7 Legea nr. 543/2002 modificată prin O.U.G. nr. 18/2003, s-au constatat grațiate pedepsele aplicate prin prezenta și a atras atenția inculpatului asupra condițiilor revocării acestui beneficiu în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni intenționate.

În baza art. 53 pct. 2 lit. a Cod penal, art. 65 Cod Penal, a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii exercițiului drepturilor prevăzute de art. 64 lit. A și b Cod Penal.

Au fost confiscate în folosul statului de la inculpat următoarele obiecte aflate la Camera de Corpuri Delicte a Tribunalului Brașov, conform proceselor verbale aflate în filele 19-55 dosar urmărire penală: *Ce este comunismul – Horia Sima – 74 bucăți; Mort sau viu – Ovidiu Guleș – 89 bucăți; două cărți la preț redus: Lacrima prigoanei. Din lupta legionarelor române și Studii legionare postbelice de Faust Brădescu – 41 bucăți; Cum am devenit extremist de dreapta – Grigore Oprițã – 41 bucăți; Perspective legionare asupra timpurilor prezente și viitoare – Valeriu Nețtian – 3 bucăți; Poezii – Poezia orală – Radu Gyr – 2 bucăți; Poezii – Sângele temniței – Balade – Radu Gyr – 3 bucăți; Cântece nescrise din închisoare 1948-1964 – Virgil Mateiaș – 7 bucăți; Revoluția lui Horia – Constantin Stoicănescu – 20 bucăți; Întoarcerea la izvoare – Filon Verca – 6 bucăți; Sub semnul ororii depline – Viorel Gheorghiță – 14 bucăți; Cronica unor violențe politice – Nicolae Roșca – 6 bucăți; Ce este frăția de cruce. Origine. Organizare. Doctrină – Nicolae Roșca – 1 bucată; Pentru ce am pierdut războiul din răsărit și am căzut în robia comunistă – Horia Sima – 2 bucăți; Lămuriri legionare – Virgil Maxim – 1 bucată; Căpitanul – Ion Banea – 1 bucată; Studii legionare postbelice – Faust Brădescu – 5 bucăți; Cine au fost victimele de la Jilava – Aristide Lega – 1 bucată; Testamentul din morgă – Remus Radina – 2 bucăți; Agenda legionară 1996 – 2 bucăți; Pentru legionari – Corneliu Zelea Codreanu – 1 bucată; Din împărăția morții – Gabriel Bălănescu – 47 bucăți; Sfârșitul unei domnii sângeroase – Horia Sima – 42 bucăți; Era libertății – Horia Sima: vol. I – 39 bucăți, vol. II – 3 bucăți; Gazeta de Vest – Almanah 1995 – 47 bucăți; Gazeta de Vest – 1383 bucăți; Ghidul suprematistului – 24 bucăți; Prezent – buletinul informativ al Noii Drepte – 2 bucăți; Mișcarea Legionară și democrația – 1 bucată; Noua Dreaptă – 23 bucăți; Asalt – 1 bucată; pliant publicitar Garda de Fier – 122 bucăți; A ucis oare Hitler 6.000.000 de evrei? – 46 bucăți; afișe publicitare – 3690 bucăți; casete video – 6 bucăți; agende – 5 bucăți; dischete – 38 bucăți; CD – 3 bucăți și discuri – 2 bucăți; un plic cu două poze cu Horia Sima, Ioan Moța și Vasile Marin.*

În baza art. 189, 191 Cod procedură penală, a fost obligat inculpatul să plătească suma de 16.000.000 lei cheltuieli judiciare către stat.

2. Pentru a se dispune astfel, prima instanță a descris foarte pe larg o stare de fapt pe care a apreciat-o ca fiind relevantă în pronunțarea unei hotărâri de condamnare a inculpatului, așa cum rezultă din considerentele sentinței.

3. Împotriva sentinței au declarat apel Parchetul de pe lângă Tribunalul Brașov și inculpatul.

Parchetul a criticat sentința numai cu privire la netemeinicia cuantumului pedepselor aplicate și reținerea art. 86/1 Cod Penal. Inculpatul Oprițã Grigore a solicitat achitarea sa, în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a, rap. la art. 10 lit. b și d din Codul de procedură penală. Inculpatul a susținut, în esență, că prin faptele sale și-a exercitat preocupările de publicist și istoric, încercând să facă cunoscută problematica vieții interbelice publicului interesat de fenomenul istoric, fără ca modul în care a procedat să poată fi considerat extremist, naționalist-șovin, xenofob etc.

4. Apelul declarat de inculpat este fondat, în sensul celor care se vor arăta în continuare.

În apel, curtea a completat în mod consistent probatoriu, fiind audiați martori și fiind depuse la dosar o serie întreagă de înscrisuri (cărți, reviste etc.) la care vom face referire în motivare.

5. Prin actul de sesizare al primei instanțe au fost prezentate ca elemente de fapt un număr de 8 aspecte concrete, pe baza cărora s-au reținut infracțiunile pentru care inculpatul a fost trimis în judecată, acestea constituind starea de fapt cu care a fost sesizată instanța. Trebuie însă precizat chiar de la început că, așa cum se poate constata din parcurgerea cuprinsului rechizitoriului, atenția acuzării este localizată în special asupra manifestărilor și preocupărilor pe care inculpatul le-a avut pentru **doctrina legionară** și mai puțin asupra aspectelor care ar viza conținutul infracțiunilor reținute. Examinând cauza, în întregul ei, pentru a se aprecia asupra întrunirii elementelor constitutive ale infracțiunilor prev. de art. 317 Cod Penal și art. 4 din OUG 31/2002 este absolut necesară o examinare punctuală a elementelor stării de fapt, prin prisma materialului probator administrat.

6. O primă stare de fapt reținută în acuzare este aceea de „propagandă în cadrul unităților de învățământ" (pct. III/1 din rechizitoriu).

Se reține că inculpatul Oprițã ar fi desfășurat o activitate de racolare a tinerilor elevi, pentru a-i educa în spiritul și convingerile legionare și în acest scop a întocmit o lucrare intitulată *Tânăra Frăție Ortodoxă*. Se constată însă că lucrarea constituie, de fapt, un regulament al unei viitoare organizații „Tânăra Frăție Ortodoxă", care intenționa să se adreseze tinerilor, pentru a împiedica „scufundarea generației tinere în mizeria morală în care este împinsă de demagogia politică" (fila 545, vol.II, u.p.), fără a se identifica în conținutul său formulări cu conținut naționalist-șovin, xenofob etc. În rechizitoriu se apreciază că, pentru că elevii sunt la o vârstă fragedă „pot fi coordonați cu ușurință către convingeri naționalist extremiste, xenofobe și rasiste, prin indicarea, ca bibliografie, a unor reviste precum *Gazeta de Vest* și *Puncte Cardinale*". Formularea „pot fi" indică doar o eventualitate, pentru că, în realitate, crearea acestei organizații nu s-a materializat. Pe de altă parte, cele două reviste sunt publicații care au apărut în mod legal, mai mulți ani la rând, și nu sunt indicate articolele din aceste reviste care ar confirma concluziile procurorului.

Verificând probele care au fost administrate în dosar (atât de la urmărirea penală, cât și din faza de judecată) se constată că nu este stabilită o activitate concretă de propagandă a inculpatului în unități de învățământ. În perioada 1992-1994 acesta a funcționat ca profesor de fizică la Liceul Codlea, județul Brașov, dar nu rezultă din nici o probă că ar fi luat legătură cu elevii în încercarea de a-i determina să facă parte din „Tânăra Frăție Ortodoxă". Din contră, martorul Cutieru Gheorghe, profesor la Liceul Codlea și fost coleg cu inculpatul, arată că cel în cauză nu a avut în nici o împrejurare atitudini extremiste, xenofobe, antisemite, naționalist-șovine etc.(fila 160 dosar apel). Ca specialist în istorie, martorul a avut discuții cu inculpatul, inclusiv referitoare la doctrina legionară, dar a remarcat o atitudine corectă și lipsită de excese în exprimarea opiniilor. După știința acestuia, inculpatul Oprițã nu a avut legături cu elevii pe această temă. Regulamentul la care se face referire, nu numai că nu s-a stabilit că s-ar fi răspândit în rândul elevilor, dar nu are un conținut care să intre sub incidența disp. art. 317 Cod Penal.

7. Un alt aspect reținut de acuzare îl constituie „propaganda prin articolele publicate în revista *Gazeta de Vest*" (pct. III /2 din rechizitoriu).

În perioada 1994-1998 inculpatul a colaborat la revista *Gazeta de Vest*, publicând articole pe diferite teme. *Gazeta de Vest* a apărut ca un "Magazin de atitudini, istorie și credință", în care foarte multe persoane au publicat articole, multe dintre acestea cu referire la personalități ale Mișcării Legionare, idei ale acestei doctrine etc.

Articolele publicate sub semnătura inculpatului și reținute ca activitate de propagandă au fost examinate în detaliu de Curte [...] și s-a constatat că este vorba despre redarea unor opinii, stări de fapt, evenimente, preluate din alte surse de documentare, fără ca autorul să intervină în sensul de a da informațiilor o anume interpretare naționalist-șovină, xenofobă, extremistă sau de alt fel. Modul de exprimare folosit de inculpat nu are conotații incitante sau propagandistice în sensul cerut de legea penală, pentru infracțiuni prevăzute de art. 317 Cod Penal.

8. Propaganda prin publicațiile *Garda de Fier* și *Cum am devenit extremist de dreapta* (pct. III/3 din rechizitoriu).

În rechizitoriu se reține că inculpatul "a scris și publicat două cărți cu conținut național-extremist" editate în 1995 și 1998, fără să se arate pe ce se bazează această calificare a conținutului.

Din prima lucrare nu s-a mai găsit nici un exemplar și deci nu s-a putut examina conținutul lucrării (fila 9 rechizitor). În aceste condiții curtea nu poate nici să rețină și nici să realizeze modul în care inculpatul a înțeles să redacteze această carte și dacă este vorba despre săvârșirea unei infracțiuni.

Lucrarea *Cum am devenit extremist de dreapta*, prezentată pe suport electronic, constituie o selecție dintre articolele publicate de inculpat în revista *Gazeta de Vest*, la care sunt adăugate și altele, fără să fie însă indicate, de către acuzare, aspecte concrete care să reprezinte elemente ale laturii obiective ale celor două infracțiuni reținute în sarcina inculpatului. Nici curtea nu a constatat prezența unor susțineri ale inculpatului care să aibă conținut naționalist-șovin ori care să incite la ură de rasă etc. În rechizitoriu sunt redate, cu titlu ilustrativ, extrase din această lucrare, apreciate ca relevante, extrase care, însă, nu conțin nici un fel de afirmații naționalist-șovine, xenofobe etc. (fila 4 din actul de acuzare).

9. Un alt aspect al stării de fapt cu care s-a sesizat instanța îl reprezintă „propaganda prin constituirea firmei Arbeit M. F." (pct. III/4 din rechizitoriu).

Chiar din rechizitoriu rezultă că la 28.01.1999, *cu îndeplinirea tuturor formalităților prevăzute de lege*, s-a înregistrat societatea comercială cu numele ARBEIT M.F., denumire acceptată și autorizată. Firma a avut și o adresă de poștă electronică: arbeit@arbeit.ro.

Se afirmă că prin firmă inculpatul ar fi trimis mesaje cu conținut xenofob, deși aceasta rămâne o formulare generică, fără nici o indicare corectă a unor astfel de texte.

Aspectul care nu este lămurit prin actul de acuzare îl reprezintă modul în care înființarea unei societăți comerciale a putut constitui o activitate de propagandă, mai ales că

☛

denumirea acesteia nu a fost asociată cu contextul în care a fost folosită în al II-lea război mondial, ideea exprimată având la origine cu totul alte semnificaţii decât cele care o leagă de un lagăr de concentrare. [...]

10. Propaganda prin colaborarea cu organizaţia Noua Dreaptă, respectiv cu martorul Molnar Vasile Andrei (pct. III/5 din rechizitoriu)

Organizaţia Forumul Creştin Noua Dreaptă este *înfiinţată legal* şi înregistrată la 14.03.2000 la Tribunalul Bucureşti.

Se reţine că inculpatul Opriţă Grigore a luat legătura cu numitul Tudor Ionescu, preşedintele acestei organizaţii, concepând şi tipărind împreună o *Broşură de prezentare*. Apoi, în colaborare cu numitul Molnar Vasile Andrei, a tipărit afişe prin care cultivau „sentimente de orgoliu" rezultate din apartenenţa la o naţionalitate şi adversitate faţă de alte etnii, precum şi *Ghidul Activistului Politic*, redenumit *Ghidul Suprematismului*.

Este de observat că broşura este destinată prezentării organizaţiei Noua Dreaptă, legal înfiinţată.(vol. II, p. 89-97). Chiar dacă prezentarea conţine tonuri critice, legate de mai multe aspecte sociale, nu se poate susţine că ele ar reprezenta, din perspectiva exigenţelor textelor de incriminare din art. 317 Cod Penal, o acţiune de propagandă naţionalist şovină, incitare la ură, xenofobie, antisemitism, discriminare rasială etc.

S-a procedat la identificarea unor modele de afişe stocate în memoria computerelor ridicate de la inculpat (vol. I., cap. V, p. 550-753), fără a se putea reţine aspecte relevante în cauză.

Ghidul Suprematismului recomandă modelul organizatoric al Forumului Creştin Noua Dreaptă, cu simbolul adoptat de aceasta. Printre altele, se critică democraţia, pe care o consideră mai mult un obiect de studiu, acest aspect fiind reţinut în rechizitoriu ca probă de acuzare (f. 12 rechizitoriu).

La acest punct sunt inserate şi afirmaţii ale martorului Molnar (fila 13 din rechizitoriu), dar care nu pot fi reţinute în sarcina inculpatului.

11. Propaganda prin compilaţia stocată pe CD şi denumită *Totul despre Garda de Fier* (punctul III/6 din rechizitoriu).

CD-ul conţine informaţii cu privire la istoria legionarilor şi a Gărzii de Fier, reunirea unor lucrări scrise de Corneliu Zelea Codreanu, Horia Sima, etc., imnuri legionare, un discurs al lui Horia Sima. De fapt, aceste informaţii sunt reproduse, fiind vorba de documente şi idei despre care s-a scris şi în alte publicaţii, cu scop de informare, publicaţii aflate pe piaţă.

12. Un alt aspect al stării de fapt îl reprezintă „propaganda prin revista *Asalt*" (punctul III/7 din rechizitoriu).

Deşi se afirmă, generic, existenţa unei propagande naţionalist extremiste, legionare, rasiste şi xenofobe, din examinarea revistelor aflate la dosar se constată că ele conţin redarea unor texte din alte publicaţii sau informaţii necomentate, pe teme care formează şi obiectul altor publicaţii (cărţi şi reviste). Modul de exprimare al inculpatului nu conţine nici un fel de elemente de propagandă naţionalist-şovină sau de incitare la ură de rasă, xenofobie etc.(filele 22-87 din vol. II al u.p.) În aceste condiţii nu este relevant în cauză dacă aceste reviste au fost distribuite sau nu.

13. În fine, se mai apreciază ca activitate de propagandă participarea inculpatului, în 14-16. 06. 2001 la un simpozion cu tema „Holocaust în România", întâlnire organizată de un număr mai mare de publicaţii şi asociaţii non-profit, pentru a se crea o organizaţie numită „Mişcarea albă", preocupare care nu s-a finalizat (punctul III/8 din rechizitoriu). Din actele cauzei rezultă că inculpatul a avut doar calitatea de invitat la acest simpozion, fără a fi desfăşurat, în mod concret, activităţi de propagandă şi fără să fi jucat nici un rol în organizarea seminarului.

14. În sentinţa primei instanţe sunt reluate şi descrise foarte pe larg stări de fapt care, în rezumat, conţin cele opt puncte prezentate în rechizitoriu, fără însă a se demonstra în mod indubitabil, pe baza probelor administrate, că faptele inculpatului ar constitui elemente ale laturilor obiective ale infracţiunilor pentru care a fost trimis în judecată. [...] Este necesară o apreciere a semnificaţiei juridice a modului de exprimare folosit de inculpat şi a activităţii desfăşurate de acesta, ceea ce nu se poate realiza doar prin enunţuri generice referitoare la conţinutul unor texte, fără o demonstraţie concretă şi convingătoare, ceea ce în cauză lipseşte.

15. Pentru o corectă interpretare juridică a stării de fapt, Curtea apreciază că trebuie să fie avute în vedere mai multe aspecte care trebuie atent analizate.

Cu privire la art 317. Cod Penal, *în lipsa unei jurisprudenţe în această materie*, este de reţinut că doctrina s-a exprimat în sensul că, actele de propagandă naţionalist-şovină sau de ataţare a urii de rasă, dacă ar exista, trebuie să aibă o amploare şi o consistenţă prin care să se creeze un real pericol, o periclitare efectivă a bunelor relaţii de convieţuire socială şi înţelegere dintre toţi cetăţenii României. Nu trebuie confundate astfel de activităţi cu exprimarea unor opinii sau a unor opţiuni, chiar cu conţinut critic. Fără îndoială că inculpatul, prin acţiunile sale, s-a dovedit a fi preocupat de doctrina legionară şi de obţinerea de date şi informaţii legate de mai multe aspecte aflate, într-un fel sau altul, în legătură cu aceasta doctrină, ceea ce însă excede ipotezelor din art. 317 Cod Penal.

Referitor la art. 4 din OUG. Nr. 31/13 martie 2002, este de observat în primul rând data intrării în vigoare a acestor dispoziţii, în raport cu perioadele la care se referea starea de fapt. Referirea generică din rechizitoriu (fila 17), în sensul că s-ar fi continuat activitatea de propagandă şi după apariţia acestui act normativ, nu este edificatoare şi nu corespunde exigenţelor reţinerii săvârşirii unei infracţiuni. Chiar în expunerea stării de fapt (fila 6 din rechizitoriu) se precizează că activitatea inculpatului s-a derulat în intervalul 1992-2002.

În al doilea rând, din probele aflate la dosar, nu rezultă existenţa unor acte materiale de răspândire, vânzare sau confecţionare de simboluri fasciste, rasiste ori xenofobe, sau deţinerea, în vederea răspândirii, de astfel de simboluri. Ar fi trebuit să fie vorba, desigur, de o activitate anume destinată pentru a răspândi simbolistica şi mesajele pe care le conţin acele însemne. Astfel de aspecte nu se regăsesc în starea de fapt reţinută în actul de acuzare.

În ceea ce priveşte soluţionarea prezentei cauze, ceea ce contează sub acest aspect este modul de exprimare a unor idei, opţiuni sau convingeri, examinarea trebuind relaţionată cu elemente de fapt ce constituie realităţi de necontestat, dar şi cu prevederile art. 10 din CEDO, cu privire la libertatea de exprimare.

16. În România, ca stat democratic, exprimarea unor opinii sau convingeri legate de doctrina sau Mişcarea Legionară nu sunt interzise.

Chiar dacă în rechizitor se face trimitere la legea 51/1991, privind siguranţa naţională a României, prevederile acesteia se referă la un alt aspect, ce excede prezentei cauze, referitor la *„.....organizarea, săvârşirea sau sprijinirea unor acţiuni totalitariste sau extremiste de sorginte comunistă, fascistă, legionară etc.,"* care pun în pericol unitatea şi integritatea teritorială sau ordinea de drept, fără a se interzice exprimarea unor convingeri sau opinii de factură legionară (art. 3). Legiuitorul a considerat chiar că este necesar să prevadă expres că disp. art. 3 din legea 51/1991 nu se pot interpreta în sens restrictiv, fiind respectată libertatea de exprimare (art. 4 din aceeaşi lege). De altfel, funcţionarea a numeroase organizaţii *legal înfiinţate*, precum Mişcarea Legionară, Noua Dreaptă etc., şi existenţa unor publicaţii ale acestora, *constituie o realitate care nu poate fi ignorată*. Ele sunt prezente pe numeroase situri de pe internet şi îşi fac cunoscute preocupările legate de naţionalism, doctrina legionară, Garda de Fier, embleme, însemne, publicaţii, doctrină, imnuri, poezii etc. Suntem, de fapt, în prezenţa materializării libertăţii de exprimare care, dacă funcţionează în alte cazuri, trebuie să funcţioneze, în limitele legii, şi pentru inculpat.

17. Manifestarea unei opţiuni faţă de o anumită doctrină sau mişcare politică se înscrie în cadrul dreptului fundamental la libera exprimare.

Libertatea de exprimare priveşte nu numai ideile sau informaţiile apreciate favorabil dar şi cele care contrariază, şochează sau neliniştesc, ca o exigenţă a pluralismului într-o societate democratică (a se vedea cazurile *Ozgur Gundem* contra *Turcia* sau *Applebep* şi alţii contra *U.K.*) De altfel, libertatea de exprimare este o condiţie *sine qua non* într-o democraţie pluralistă şi trebuie garantată oricărei persoane fără a se face vreo distincţie privitoare la natura scopului în vederea căruia se exercită această libertate (a se vedea cazurile *Cosado Coza* contra *Spania* sau *Cetin* şi alţii contra *Turcia*). Orice individ are dreptul de a formula o opinie despre fenomenele în mijlocul cărora trăieşte şi de a le analiza prin titlul propriei gândiri. Nimeni nu poate fi urmărit sau condamnat pentru opiniile sale, chiar dacă reprezintă o opţiune minoritară.

Ingerinţele statale, admise în principiu prin disp. art. 10. alin. 2 din CEDO, trebuie să fie necesare într-o societate democratică, Curtea de la Strasbourg stabilindu-şi dreptul de a se pronunţa asupra restricţiilor aplicate de autorităţile naţionale, în circumstanţele fiecărei cauze, în special pentru a vedea dacă ele corespund unor „nevoi sociale imperioase" şi sunt „proporţionale cu scopul urmărit" (a se vedea în acest sens CEDH "Curtea europeană a drepturilor omului", 21 februarie 1984, cauza *Wingrove* contra *U.K.* din 25 noiembrie 1996, cauza *Bladet Tromso* şi *Stensaas* contra *Norvegia* din 20 mai 1999 şi altele). Legea care limitează libertatea de exprimare trebuie să fie *accesibilă* şi *previzibilă*, oferind toate informaţiile necesare legate de existenţa şi conţinutul normelor juridice aplicabile (cazul *Sunday Times* contra *U.K.* din 26 aprilie 1979). [...]

Este locul să analizeze prevederile art. 317 Cod Penal din perspectiva acestor exigenţe.[...] Jurisprudenţa naţională este ca şi inexistentă în această infracţiune şi nici pe această cale nu s-a putut ajunge la o interpretare care să clarifice disp. Art. 317 Cod Penal, aşa cum se cere şi în jurisprudenţa Curţii de la Strasbourg (a se vedea CEDH din 20 noiembrie 1988).

În aceste condiţii, interpretarea pe care o poate reţine curtea, atât timp cât textul este declarat constituţional (vezi dec. Nr. 67 a C.C., din 3.02.2005, aflată în dosarul de apel), trebuie făcută în sens restrictiv, cu respectarea rigorilor impuse de Curtea Europeană de la Strasbourg, *lipsa de previzibilitate* fiind un obstacol serios în aplicarea textului incriminator. [...]

18. În prezenta cauză, aşa cum s-a amintit, este de observat că starea de fapt reţinută în sarcina inculpatului Opriţă Grigore este contemporană cu activitatea unor organizaţii cu opţiuni declarate spre Mişcarea şi doctrina legionară, care sunt *legal înfiinţate* şi care îşi exprimă mult mai direct şi mai tranşant decât inculpatul, cu accesibilitate maximă pentru public, idei, informaţii şi documente legate de Garda de Fier şi reprezentanţii acesteia, având publicaţii prin care ele sunt exprimate.

Inculpatul Opriţă a publicat articole în revista *Gazeta de Vest*, care *apăreau în mod legal* şi în care multe persoane îşi exprimau idei, convingeri etc. inculpatul, aşa cum se constată din conţinutul şi tonul acestor articole, nu şi-a exprimat opiniile personale şi nu s-a adresat cititorilor cu mesaje care să îndemne la şovinism, ură de rasă, xenofobie, antisemitism etc., ci a redat informaţii şi date, chiar dacă ele aparţineau preocupărilor legate de legionarism. Acelaşi „ton" este păstrat de inculpat şi în revista *Asalt* sau în acea compilaţie de pe CD, ori în celelalte scrieri ale sale. [...]

19. De aceea, în acest context, faptele reţinute în sarcina inculpatului Opriţă nu pot fi considerate infracţiuni, nici în ceea ce priveşte prevederile art. 317 Cod Penal şi nici referitor la disp. Art. 4 din O.U.G. nr. 31/2002, ele situându-se în limitele libertăţii de exprimare, garantată prin art. 10 alin. 1 din CEDO.

20. Aşa fiind, în temeiul art. 379, pct. 2, lit. a Cod procedură penală, apelul inculpatului urmează să fie admis, iar sentinţa primei instanţe va fi desfiinţată în întregime.

În temeiul art. 11, pct. 2, lit. A şi art. 10, lit. D Cod procedură penală, se va dispune achitarea inculpatului, pentru ambele infracţiuni, întrucât faptele reţinute în sarcina sa nu întrunesc elementele constitutive ale acestor infracţiuni.

21. Ca o consecinţă, se va dispune restituirea tuturor obiectelor ridicate de către organul de urmărire penală şi aflate la camera de corpuri delicte, reţinerea sau confiscarea acestora fiind lipsită de temei legal.

22. Potrivit art. 192, alin. 3 Cod procedură penală, cheltuielile judiciare din ambele instanţe vor rămâne în sarcina statului.

PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
DECIDE:

1. Admite apelul declarat de inculpatul Opriţă Grigore împotriva sentinţei penale nr. 292/2003, pronunţată de Tribunalul Braşov, pe care o desfiinţează în întregime.

Rejudecând:

În temeiul art. 11, pct. 2, lit. a şi art. 10, lit. d, Cod procedură penală, dispune achitarea inculpatului Opriţă Grigore pentru infracţiunea prev. de art. 317 Cod Penal şi art. 4 din O.U.G. nr.31/2002, respectiv propagandă naţionalist-şovină şi răspândirea, vânzarea, confecţionarea precum şi deţinerea în vederea răspândirii, de simboluri fasciste, rasiste şi xenofobe, cu aplicarea art. 33, lit. a Cod Penal.

Dispune restituirea bunurilor ridicate de la inculpat, conform proceselor verbale de la dosar, aflate la camera de corpuri delicte.

2. Respinge apelul declarat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov împotriva aceleiaşi sentinţe.

Cheltuielile judiciare rămân în sarcina statului în ambele instanţe.

Cu recurs în 10 zile de la pronunţare.

Pronunţată în şedinţa publică din 19 septembrie 2005.

PREŞEDINTE, **JUDECĂTOR,** **GREFIER,**
Alexandru Vasiliu **Gheorghe Radu** **Cristina Dănescu**

✝ PR. NICOLAE GREBENEA ✝

Timpul nu a mai avut răbdare! Doar câteva luni de ar mai fi zăbovit pe pământ, părintele Grebenea ar fi trecut cu un an peste cei o sută pe care îi avea deja contabilizați. Dar i s-a împlinit „veleatul" și "patriarhul" s-a strămutat să veșnicească laolaltă cu drepții...

Am început această evocare cu formulările de mai sus pentru că, de fapt, ele aparțin celui pe care îl evocăm. Îmi amintesc că odată, în cumplita temniță a Aiudului, când el ne vorbea despre suferință și despre semnificațiile ei, unii dintre noi, mai tineri "învățăcei" ai lui, l-am întrebat cu oarecare năduf: "Bine, bine, părinte, dar coșmarul acesta pe care îl trăim, când se va termina?". El ne-a răspuns sfătos: "Hei, feții mei, timpul are răbdare, multă răbdare; se cade, deci, să fim și noi răbdători. Să așteptăm să se împlinească veleatul. Până atunci, însă, trebuie să ne străduim să rămânem noi înșine". Și el ne-a fost exemplu viu în acest sens. A avut răbdare cu timpul lui de atunci aproape un sfert de secol, rămânând el însuși. Iar când a fost slobozit din temniță, s-a înfruntat cu un alt fel de timp, cu care, de asemenea, a avut răbdare. Tot cam un sfert de secol. Și iarăși a rămas credincios sieși și crezului său. Dovadă că așa este stă și următorul text scris de el în august 1997: "La planurile întunecate care se pot țese în diferite oficine ascunse, neamul meu poate găsi singurul sprijin, statornic și nedezmințit, numai la Dumnezeu. Întoarce-te la El cu toată inima și puterea, slăvite Neam Românesc! Lipește-te de El, căci El este viața ta! Caută-te pe tine și fii ce ai fost! Privește drept în sus spre lumină, fără a lua seama de zarva din jur! Și vei fi mântuit. Și vei fi lumină". Și așa a fost el: a luminat și a împărțit în jur lumină până în ultima clipă. "S-a stins precum o candelă căreia i s-a terminat uleiul, dar de predicat a predicat până în ultima clipă", mi-a spus o nepoată de-a lui care, în miez de noapte, mi-a anunțat plecarea lui la ceruri.

Părintele Grebenea s-a născut la 25 octombrie 1905, în Rășinarii Sibiului, și era mândru cu înaintașii lui din "acest sat frumos și vestit din Transilvania": Andrei Șaguna, Octavian Goga, doctorul Ilarie Mitrea și mulți alții, pe care îi evocă cu evlavie în cartea lui de memorialistică *Amintiri din întuneric*. Strămoșii lui erau însă originari din orașul Grebena din Macedonia și emigraseră în Transilvania, din pricina asupririi turcești, încă din veacul al XVII-lea. De la ei a moștenit, desigur, cerbicia, robustețea fizică, statornicia și echilibrul sufletesc.

După absolvirea școlii primare (care a coincis cu reîntregirea țării), s-a înscris la Școala Normală din Sibiu, pe care a terminat-o în 1925. A funcționat un an ca învățător în Moldova, în județul Roman, iar în 1926 a devenit student la Academia Teologică Andreiană din Sibiu, pe care a absolvit-o în 1930. Au urmat apoi ani de profesorat prin diferite orașe ale țării, prilej cu care a reușit să cunoască bine poporul și nevoile lui.

Cu Mișcarea Legionară a venit în contact în 1936 și, din acel moment, viața lui a luat altă traiectorie. Înțelegând dintru început că această mișcare nu este doar un partid politic, ci și o adevărată școală de caractere, a aderat cu entuziasm la ea. În această calitate a luat parte la toate acțiunile acesteia din acea perioadă: tabere de muncă, campanii electorale, marșuri etc., dovedindu-se a-i fi un soldat de nădejde. În septembrie 1938 a fost internat, împreună cu alți membri marcanți ai Mișcării, în lagărul de la Vaslui, dar după asasinarea Căpitanului a fost eliberat la intervenția unor foști profesori de-ai săi, scăpând astfel de masacrul din toamna anului 1939. A trăit, de asemenea, evenimentele din 1940 și pe cele din ianuarie 1941, la unele participând activ. În februarie 1942 a fost arestat, judecat și condamnat la 25 de ani muncă silnică, pe care i-a executat-o aproape în întregime. Când s-a eliberat, în 1964, mai avea de executat doar un an și jumătate din pedeapsă.

Eliberarea nu i-a adus însă prea multă bucurie. În timpul lungii sale detenții, familia i se destrămase, iar el acum se vedea fără nici un rost pe lume. Credința în Dumnezeu, pe care nu și-a pierdut-o niciodată, precum și tenacitatea sa de macedonean l-au ajutat mereu să se regăsească. S-a aciuat pe undeva, pe Valea Bicazului, lucrând pe ici și pe colo pentru a-și câștiga existența. Într-un târziu i s-a repartizat o parohie într-un sat uitat de Dumnezeu, de prin părțile locului. El însă nu a fost uitat de Securitate, care-i supraveghea toate mișcările și îi monitoriza toate spusele. Cu adevărat liber nu s-a simțit decât după 1989, dată după care s-a putut manifesta în voie, prin viu grai și prin scris. Odihnească-se în pace!

(Demostene Andronescu)

ANA (SĂBĂDUȘ) GAVRILĂ

La două luni după soțul ei Ion Gavrilă Ogoranu, s-a stins, cu amărăciunea de a nu i se fi recunoscut oficial statutul de luptătoare anticomunistă, și Ana Gavrilă (fostă Săbăduș), figură marcantă a eroismului feminin românesc din a doua jumătate a secolului XX

Născută pe 10 decembrie 1921 în localitatea Drâmbar (jud. Alba), a fost înfiată de o mătușă din localitatea Galtiu (tot din jud. Alba) și a fost educată sub influența a doi oameni de mare suflet: preotul greco-catolic Iosif Pop (viitorul protopop din Târgu-Mureș) și profesorul Vasile Hanu. Căsătorită în 1944 cu studentul medicinist Petru Săbăduș din Sibiu, care făcea parte dintr-o organizație studențească naționalistă, și-a asumat cu tot curajul lupta alături de el și de camarazii lui de crez, inclusiv după ce aceștia s-au retras în munți. În toamna lui 1948, bărbații au hotărât ca un grup dintre ei (printre care și Petru Săbăduș) să treacă granița spre Iugoslavia; prinși pe graniță și duși la Timișoara și apoi la Cluj, au fost judecați formal în Săptămâna Patimilor din 1949, iar urma li s-a pierdut prin închisori. Prin toamna lui 1952 a aflat că soțul fusese ucis în bătaie chiar de odiosul Goiciu, directorul închisorii de la Gherla. A rămas cu doi copii mici, fără casă, fără slujbă, hărțuită de Securitate, abia reușind cu timpul să-și încropească un adăpost și să-și cumpere un cal, cu care a făcut cărăușie ani de-a rândul.

În 1955, a s-a refugiat la ea, din Munții Făgărașului, fostul camarad și coleg de liceu al soțului ei, Ion Gavrilă, pe care s-a învoit să-l țină ascuns (deși știa că era condamnat la moarte în contumacie) – situație care avea să dureze peste 20 de ani. Ulterior, se va căsători cu Ion Gavrilă și-i va rămâne alături în toate împrejurările, până la venerabila vârstă de 85 de ani. Acum se află înmormântată alături de el, în cimitirul din Galtiu. Dumnezeu s-o odihnească în pace, laolaltă cu toți cei adormiți ai ei. *(Vasile A. Marian)*

✝ *„A MURIT POPICU!"*

Așa mi-a dat trista veste la telefon fratele Demostene Andronescu în dimineața zilei de praznic a Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Și vestea a căzut ca un trăznet! Să moară „Popicu", Popa Aurel, băiatul popii din Decea de Mureș, omul pe care nu l-au înfrânt nici lagărele naziste (Buchenwald, Bertesgarten și altele prin care a trecut, ca legionar și aghiotant al comandantului Horia Sima), nici temnițele comuniste (Pitești, Jilava, Aiud), mi se părea de necrezut! Și totuși „Popicu" (așa îi ziceam toți cei care îl cunoscusem încă din tinerețe) nu mai era... Și atunci, înfiorați și nemângâiați dinaintea „marii treceri", a-i depăna povestea vieții, cu anul nașterii (1920), cu studiile liceale de la Cluj, Turda sau Alba, cu cele universitare din Germania sau de la Cluj (neterminate, din păcate), cu lunga experiență a lagărelor și închisorilor (din 1941 până în 1964), la ce ar mai folosi? În pragul desăvârșirii și al veșniciei, Bunul Dumnezeu nu are nevoie de acte doveditoare pentru cei ce au năzuit atât de sus și și-au onorat năzuința cu jertfa lor de o viață. Dacă oamenii nu știu sau nu sunt în stare să-și prețuiască pe măsură eroii și martirii, Dumnezeu îi știe de-a fir a păr și-i odihnește în lăcașurile dreptilor. *(Marcel Petrișor)*

✝ FILIU GHEORGHE ✝

În ziua de 13 mai 2006 ne-a părăsit, la 97 ani, Filiu Gheorghe, fratele nostru de suflet și camaradul nostru de suferință în lupta împotriva comunismului.

Născut la 10 mai 1910 în orașul Gorna Giumaia (Blagoie Grad, din Bulgaria Veche), a fost fiul lui Iancu și al Ecaterinei și a mai avut trei frați și o soră. Liceul l-a urmat în Giumaiaua din Bulgaria. A făcut parte de timpuriu dintr-o organizație care se numea „Libertatea" și care lupta împotriva comunismului. În anul 1929 a venit cu familia în România și s-au stabilit în comuna Alfatar-Durostor, iar în 1932 s-a înrolat în Mișcarea Legionară. În 1937 Corneliu Zelea Codreanu a venit pe un cal alb la Siliștea, unde a fost primit cu pâine și sare de către aromâni (printre care se afla și Filiu Gheorghe). În anul 1938 se căsătorește, iar fiul său va purta numele de Cornel. După cedarea Cadrilaterului, s-a refugiat în comuna Cobadin (jud. Constanța). În 1941 Filiu Gheorghe a fost arestat și dus în lagărul pentru legionari de la Slobozia, unde a fost deținut un an și jumătate. Trimis pe frontul din Răsărit, a ajuns până la Cotul Donului. După terminarea războiului, în 1946, este din nou arestat și depus în lagărul din Cobadin. După 6 luni de lagăr, a fost eliberat, dar rămânând urmărit tot timpul de Securitate.

În 1949, luând parte la răscoala din Babadag, Filiu Gheorghe a fost prins și împușcat, dar nu mortal. A fost condamnat la moarte, dar i s-a comutat pedeapsa în muncă silnică pe viață. În anul 1950, peste 38 de camarazi din lotul Dobrogei, puși în lanțuri și cătușe și îmbarcați în duba-tren a Securității cu încă 80 legionari, au fost plimbați prin Bucovina și Moldova fără apă și fără mâncare timp de o lună, iar în final au fost duși într-o pădure din apropierea Timișoarei, coborâți din dubă și împușcați în cap, după sistemul bolșevic. Filiu Gheorghe a scăpat ca prin minune, fiind pe atunci la Ministerul de Interne, anchetat de serviciile sovietice. S-a eliberat în 1964.

O viață de aproape un secol și o luptă fără preget cu vremurile vitrege – acesta a fost Filiu Gheorghe, omul credinței și al dreptății. Dumnezeu să-l odihnească în rândul celor drepți. *(Ec. Zisu Zisu)*

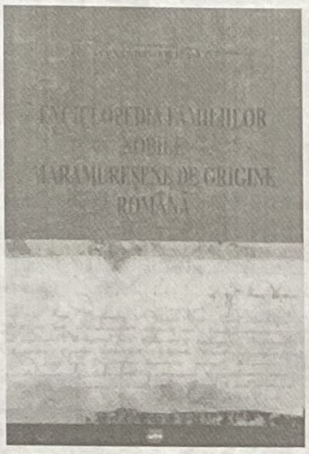

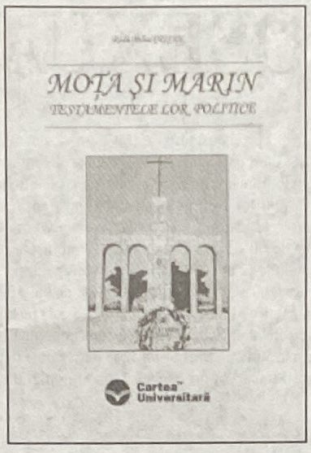

Note de lectură

Spre sfârşitul anului trecut, la Editura "Lux Libris" din Braşov, a apărut cartea doctorului **Teofil Mija** intitulată ***Noi nu am avut tinereţe***. Această apariţie este, de fapt, o a doua ediţie, îmbunătăţită şi adăugită, a unei cărţi apărute în 1993, la Miami Beach, (Florida, U.S.A.), în Colecţia "Omul Nou", sub titlul *Am fost coleg şi prieten cu Ionel Golea*, în care dr. Mija evocă figura acestui erou, precum şi lupta lor comună împotriva instaurării puterii comuniste în România.

Înainte de a avea pretenţii beletristice, este o "carte-document", pe care cei ce se vor ocupa de rescrierea adevăratei istorii a perioadei respective vor trebui să o ia în consideraţie. Fiind singurul supravieţuitor al unui grup de şase studenţi ardeleni de la Facultatea de Medicină din Iaşi, care, întorşi pe meleagurile natale la începutul verii anului 1944, din cauza apropierii frontului de cetatea universitară moldavă, au hotărât să formeze o grupare de luptă împotriva urgiei ce se apropia, doctorul Teofil Mija a considerat că este de datoria sa să depună această mărturie. Ceilalţi nu o mai puteau face, pentru că toţi au pierit în luptele în care s-au angajat. Se cuvine să-i amintim aici măcar în treacăt pentru a le cinsti memoria.

Ionel Golea, după ce, în vara anului 1948, a avut o confruntare cu Siguranţa şi cu poliţia în Sibiu, a reuşit să fugă în Occident, de unde s-a întors paraşutat în 1951. El a fost cel care în 1953 a iniţiat confecţionarea şi răspândirea manifestelor ce au pus pe jar Securitatea în timpul Festivalului Mondial al Tineretului desfăşurat în acel an la Bucureşti. În urma acestei acţiuni a fost arestat, condamnat la moarte şi executat, în toamna aceluiaşi an, la Jilava.

Axente Păcurariu a fost arestat şi împuşcat, fără sentinţă de condamnare la moarte, în urma confruntării de la Sibiu.

Bubu Pintea, după ce în timpul aceleiaşi confruntări fusese rănit la picior, a reuşit totuşi să fugă, a fost prins la Blaj şi împuşcat de Siguranţă pe malul Târnavei, tot fără să fie judecat.

Ştefan Popa a căzut în luptele cu Securitatea din Munţii Apuseni, în 1949.

În ceea ce-l priveşte pe **Cornel Pop**, acesta, după ce a trecut prin iadul de la Piteşti, a fost condamnat la moarte şi împuşcat în 1956, la Jilava.

Revenind la publicarea acestei a doua ediţii a cărţii doctorului Mija, iată cum motivează acesta, în prefaţă, necesitatea apariţiei ei: *După apariţia primei ediţii, în 1993, am socotit necesar să aduc lucrării mele unele completări, recomandate şi de prietenii mei. Am făcut unele rectificări acolo unde era cazul; de asemenea şi unele completări privind ambianţa şi împrejurările perioadei respective, aşa cum le-am trăit atunci. În plus, am introdus şi câteva anexe, pentru a înţelege mai bine acele evenimente. Am făcut-o cu convingerea fermă că va veni şi ziua când aceste "mărturii" vor contribui la rescrierea istoriei, de data aceasta în lumina adevărului, a perioadei de cea mai cruntă suferinţă şi de încordare a neamului românesc pentru a-şi salva şi păstra identitatea naţională.*

Parcurgând mărturiile doctorului Mija, putem afirma fără să greşim că grupul lor, al celor şase studenţi medicinişti, au pus bazele mişcării de rezistenţă din România. La început, imediat după actul de la 23 august, care i-a surprins la Poiana Sibiului, unde efectuau un stagiu de pregătire militară în cadrul Şcolii de Ofiţeri, au participat, alături de gărzile naţionale formate *ad-hoc*, la apărarea populaţiei satelor de pe Târnave împotriva "eliberatorilor". Iată cum relatează autorul acest episod: *Armatele sovietice jefuiau din plin pe unde treceau, dar cei mai periculoşi erau dezertorii lor, care, ghidaţi de lichele şi ticăloşi, intrau în gospodăriile mai înstărite, sau în care erau fete sau femei tinere, unde jefuiau şi violau. Noi purtam încă uniformă de elevi de şcoală militară, aveam arme asupra noastră şi am putut astfel ajuta la organizarea şi consolidarea acestor gărzi naţionale care, în mare parte, erau formate din invalizii şi bătrânii satelor.*

În felul acesta a început înjghebarea grupului de rezistenţă armată din regiune. După terminarea războiului, din iniţiativa lui Ionel Golea, care se impusese ca lider al grupului, în pădurile Fetea, din apropierea comunei Noul Săsesc, au fost construite două adăposturi (buncăre) – unul pentru armament, altul pentru alimente. A fost aleasă această regiune pentru că ea dispunea de cea mai mare întindere de teren împădurit, având în jur vreo 15 aşezări (comune) care puteau servi atât pentru aprovizionare, cât şi pentru refugiu în caz de pericol. În acele vremuri, cea mai mare parte dintre localnici erau oameni de nădejde, în care se putea avea deplină încredere. Cu toate acestea, despre această adevărată "bază militară" nu aveau cunoştinţă decât foarte puţini. Cei care au lucrat efectiv la construirea ei nu erau de prin partea locului. Majoritatea erau studenţi din Centrul Studenţesc Legionar din Cluj, urmăriţi de poliţie şi de jandarmerie, câţiva legionari evadaţi din Aiud şi mulţi camarazi de-ai lor eliberaţi din lagărele din Germania.

Pe lângă cele două adăposturi construite în mijlocul codrului, de care nu aveau cunoştinţă, aşa după cum am amintit deja, decât câţiva oameni de mare încredere, în fiecare dintre comunele din jur au fost create puncte de rezistenţă în care au fost încadraţi şi unii dintre localnici dispuşi să ia parte la acţiunile care se pregăteau. După terminarea construirii şi dotării adăposturilor respective, cea mai mare parte dintre membrii grupului au plecat la rosturile lor. Au rămas aici ca să se ocupe cu întreţinerea şi cu paza "bazei" doar câţiva dintre cei care erau urmăriţi de poliţie şi de jandarmi, precum şi câţiva localnici de mare încredere. Despre adăposturile din pădurea Fetea, autorităţile noului stat comunist nu au aflat nimic până în 1948. După masivele arestări din primăvara acelui an, Siguranţa din Mediaş, în urma anchetelor dure pe care le-a făcut, a aflat de existenţa lor şi, bineînţeles, le-a dezafectat, confiscând cu această ocazie o mare cantitate de arme.

În ceea ce-i priveşte pe membrii grupului care au întreprins această temerară acţiune, aceştia şi-au urmat fiecare destinul. Unii dintre ei au sfârşit luptând cu arma în mână împotriva Securităţii care luase fiinţă în toamna acelui an (1948), alţii au luat calea exilului, iar alţii – cei mai mulţi – au umplut până la refuz numeroasele temniţe ale ţării. Autorul cărţii pe care am prezentat-o aici a avut soarta acestora din urmă.

Demostene ANDRONESCU

OFENSIVA HOMOSEXUALILOR

„România nu e Sodoma!"

Organizat sub deviza „Milă pentru păcătos, intransigenţă pentru păcat", *marşul normalităţii* – desfăşurat în Bucureşti, sâmbătă 3 iunie, sub semnul revoltei faţă de pretenţia homosexualilor de a se legaliza şi în România căsătoriile homosexuale – nu a reuşit să adune decât circa 300 de oameni. Deşi implicată în organizarea manifestaţiei, *Biserica Ortodoxă nu a fost reprezentată oficial de nici un preot*, ci doar de credincioşi plecaţi la sfârşitul slujbei de la catedrala din Dealul Patriarhiei, împreună cu Tinerii Creştini Ortodocşi din A.S.E., Asociaţia Studenţilor Creştini Ortodocşi din România şi Fiii Bucovinei. Aceştia s-au grupat în partea a doua a coloanei, reprezentând segmentul ei „serafic"; cu icoane în mână, ei au cântat pe tot parcursul traseului binecunoscutele cântări creştine „Cu noi este Dumnezeu" şi „Mântuieşte, Doamne, poporul Tău", fără a se implica în scandarea lozincilor anti-homosexuale („Bucureşti nu e Sodoma!", „România nu e Sodoma!", „Nu suntem neam de poponari!") din prima parte a coloanei, ocupată de Noua Dreaptă, care cu această ocazie „şi-a arătat muşchii", peste care se mulează tricourile negre imprimate abuziv cu chipul Căpitanului Legiunii, Corneliu Zelea Codreanu, şi cu însemnele legionare aferente.

Ceea ce uimeşte este absenţa desăvârşită de la această manifestaţie a tuturor celorlalte denominaţiuni (explicabilă fie prin lăşitate, fie prin lipsa de comunicare şi de solidarizare a Bisericilor), care vituperează împotriva păcatului numai de la confortabilul amvon al circuitului închis...

Două ore printre homosexuali

Adevărata reacţie a societăţii româneşti în această privinţă a putut fi însă înregistrată cu ocazia paradei homosexualilor, lesbienelor, bisexualilor şi transsexualilor, ca şi a simpatizanţilor acestora, unii veniţi din ţară şi chiar din străinătate, organizată în după-amiaza aceleiaşi zile, în cadrul festivalului „GayFest 2006", de Asociaţia ACCEPT şi „Biserica internaţională" *Metropolitan Community Churches* (!!!), cu concursul Consiliului Naţional pentru Combaterea Discriminării, al Institutului Goethe, al British Council şi al Institutului Polonez. În dreptul magazinului Unirea forţele de ordine – mobilizate într-un efectiv fără precedent – au fost nevoite să intervină cu bastoanele când zeci de bucureşteni revoltaţi au forţat cordonul de protecţie. Pe tot parcursul traseului, homosexualii şi simpatizanţii lor (câteva sute de persoane) au fost furibund fluieraţi, ameninţaţi şi înjuraţi de miile de protestatari de pe margine, în timp ce din balcoanele blocurilor se arunca în coloană cu ouă. Preconizata staţionare festivă la finalul manifestaţiei în Parcul Izvor nu a mai avut loc, deoarece o parte din bucureştenii prezenţi la Festivalul Berii din Piaţa Constituţiei, provocaţi de stridentele fluierături ale manifestanţilor (dotaţi cu fluiere pentru a atrage atenţia!) şi de bezelele lascive ale travestiţilor, le-au tăiat calea prin parc, blocându-le astfel accesul. Din această cauză, manifestaţia s-a terminat în grabă, cu o jumătate de oră mai devreme.

Într-un cadru neorganizat, societatea românească s-a pronunţat printr-un *veto* spontan şi categoric în privinţa legiferării căsătoriei sau concubinajului dintre homosexuali. În repetate rânduri, jandarmii – extrem de tensionaţi şi exasperaţi din pricina presiunii exercitate de protestatarii de pe margine – i-au somat pe travestiţi să renunţe la comportamentul provocator şi să intre în coloană, pentru că, altminteri „punem câinii pe voi". Chiar unii dintre homosexualii din coloană, cu care am discutat, s-au declarat nemulţumiţi de participarea travestiţilor la această manifestaţie, deoarece – după cum mi s-a explicat – aceştia n-ar fi decât nişte prostituate de sex masculin care cântă sau se fâţâie prin barurile din care îşi racolează clienţii, incompatibile cu revendicarea comunităţii *gay* de legalizare a căsătoriilor homosexuale. Când cei intervievaţi se află în dificultate, în sprijinul lor intervin diverse activiste în domeniul drepturilor omului (îmbrăcate cu tricouri albastre putând emblema „GayFest 2006"), multe dintre ele venite la manifestaţie împreună cu soţul şi chiar cu copiii!

Spre deosebire de travestiţi, lesbienele – după câte am observat în cele două ore petrecute cu această ocazie în cadrul comunităţii *gay* – sunt mai interiorizate şi lipsite de exhibiţionism; nu-şi ling buzele şi nici nu-şi dau ochii peste cap când vorbesc cu tine, nu dau din fund în mod ostentativ, nu transmit bezele de cocotă publicului, pe scurt, *nu-şi agresează sexual semenii heterosexuali*. Mă apropii de un cuplu de lesbiene din Anglia, în jur de 30 de ani; firave, şterse, îmbrăcate în blugi ponosiţi şi tricouri cenuşii spălăcite, întâlnite în alte condiţii nu ţi-ar atrage prin nimic atenţia, dacă una din ele, imobilizată în cărucior, n-ar avea prinse de nas şi de buza de jos câte un belciug de argint. Cealaltă poartă în mână cârjele celei nedeplasabile. Se consideră nişte femei normale, doar "puţin diferite" de celelalte. Sunt fericite că sunt împreună, fără ca vreuna din ele să aibă sentimentul că ar păcătui cu ceva. Şi lor li se pare că prestaţia travestiţilor este provocatoare şi de prost-gust, ţinând să precizeze că nu au nimic în comun cu aceştia.

Lesbiană episcop!

Majoritatea subiecţilor chestionaţi cred în existenţa unui creator al universului, dar nu cred în existenţa raiului şi a iadului; au avut sentimentul păcatului la începutul implicării lor într-o relaţie homosexuală, dar pe măsura integrării lor în comunitatea gay (care le acordă şi asistenţă „spirituală", liderul ACCEPT – Florin Buhuceanu – fiind „teolog"!), remuşcările pe această temă s-au domolit şi, cu timpul, au dispărut cu totul. Pentru a mă edifica în această privinţă, am abordat-o pe doamna Diane Fisher – o prezenţă insolită (pentru „neiniţiaţi"!) la această manifestaţie. Îmbrăcată în pantaloni şi redingotă de culoare neagră, cu guler alb din recuzita vestimentaţiei pastorale, poartă pe umeri un patrafir în culorile „curcubeului *gay*". Participă la parada *gay* atât ca lesbiană autodeclaratăm, cât şi în calitate de episcop (sic!) al aşa-numitei "Biserici internaţionale" *Metropolitan Community Churches* din California, care susţine filiala MCC din România (al cărei lider pastoral este chiar preşedintele ACCEPT). După cum ni se declară, această „Biserică" a fost înfiinţată de un pastor homosexual pentru a se ocupa de oamenii marginalizaţi în general şi de LGBT (lesbiene, *gay*, bisexuali, transsexuali) în special, încercând să reconcilieze (sic!) acest gen de sexualitate cu... spiritualitatea creştină.

O încercare de dialog

Reporter: Aveţi şi membri heterosexuali ?

Episcop Diane Fisher: Da, circa 20% dintre membri sunt heterosexuali, simpatizanţi şi susţinători ai homosexualilor.

Rep.: Eu unul, dacă mi se întâmplă să beau un pahar în plus sau să mă uit după o altă femeie decât soţia mea, am sentimentul păcatului. Dumneavoastră, ca lesbiană, aveţi acest sentiment?

D. F.: Dumnezeu îi iubeşte pe toţi oamenii, inclusiv pe homosexuali, la fel ca pe toţi ceilalţi...

Rep.: Biserica dumneavoastră se bazează şi pe Sfânta Scriptură?

D. F.: Da, numai pe Scriptură!

Rep.: Atât în Vechiul cât şi în Noul Testament homosexualitatea este foarte clar şi foarte dur incriminată ca păcat, în mai multe locuri...

D. F.: Homosexualitatea nu reprezintă un păcat, deoarece, în esenţă, e vorba de iubirea dintre doi oameni şi nu de diferenţieri sexuale...

Rep.: Dar cu versetele din Scriptură care condamnă homosexualitatea, cum rămâne?...

D. F.: Iertaţi-mă, vă rog, nu mai am timp de discutat ...

A consemnat
Traian Călin UBA

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef),
Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacţie),
Marcel PETRIŞOR, Pr. Gh. CALCIU (corespondent SUA),
Claudio MUTTI (corespondent Italia)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată
PUNCTE CARDINALE

Tipar: Masib S.R.L